

Rannoilla

Ideoita Siltavuorensataman
ympäristöön

Minna-Mari Paija
2016

Sisältö

1 Johdanto

4 Muuttuva kaupunki

7 Alueen historiaa

- 8 Rantojen kehitys
- 11 Kruununhaan rannat
- 12 Hakaniemenranta
- 13 Merihaka
- 14 Suvilahden rannat

16 Nykytila

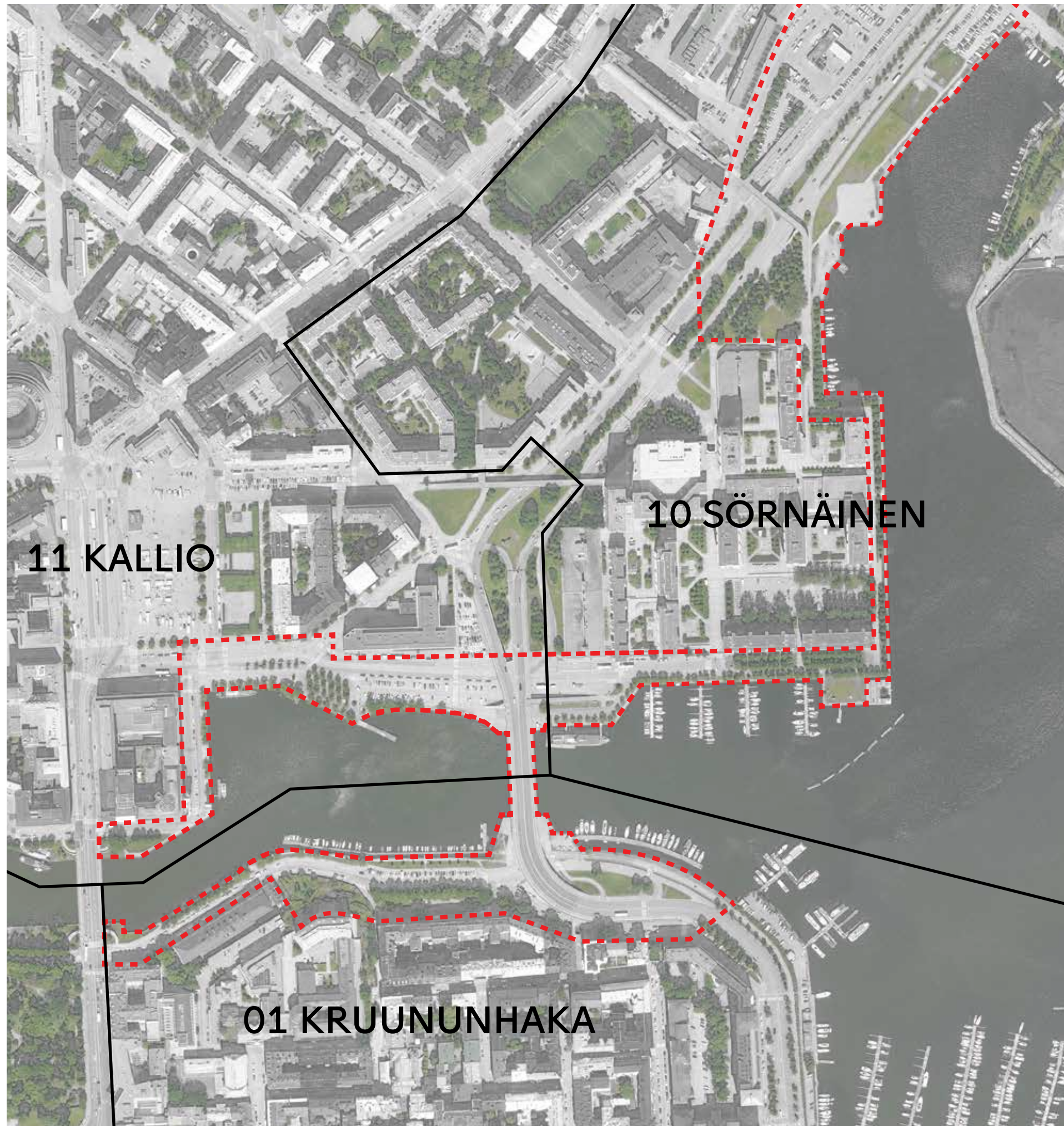
- 17 Siltavuorenranta
- 18 Hakaniemenranta
- 19 Merihaka
- 20 Sörnäisten rantatie
- 21 Rantojen osa-alueet
- 22 Rantojen toiminnot ja reitit
- 23 Rannan ja veden saavutettavuus

26 Visio ja tavoitteet

- 27 Rantojen toiminnot ja reitit
- 28 Ranta-alueiden tilallinen luonne
- 29 Avoimia rantoja ja paikkoja veden äärellä
- 30 Kehityksen vaihteellisuus ja väliaikaistoiminnot

32 Luonnossuunnitelmat

- 33 Siltavuorenranta
- 37 Hakaniemenranta
- 43 Merihaan rannat
- 47 Suvilahden rannat

Johdanto

Esittely

Helsinki kehittyy ja tiivistyy kaupungin väkiluvun kasvaessa. Laajoja, teollisuudelta ja satamatoiminnoilta vapautuvia alueita kehitetään uusiksi kaupunginosiksi ja Helsingin rantaviivaa vapautuu yhä enemmän ja laadukkaampana kaupunkilaisten käyttöön. Näiden suurten uudisrakennuskohteiden lisäksi pyritään löytämään kaupungista täydennysrakentamiselle soveltuvia paikkoja. Uuden rakentamisen myötä tarjoutuu myös mahdollisuus kehittää julkisia ulkotiloja niin laadultaan kuin toiminnoiltaan kaupunkilaisten tarpeita paremmin palveleviksi.

Suunnittelualue

Suunnittelualue sijoittuu kolmen kaupunginosan, Kruununhaan, Kallion ja Sörnäisten alueella sijaitseville ranta-alueille. Etelässä alue rajautuu Kruununhaan suunnasta Tervasaareen johtavaan Liisankatuun, pohjoisessa Hanasaarenkatuun ja lännessä Pitkäänsiltaan. Alue rajautuu kaupungin puolella sekä olemassa oleviin että suunniteltuihin rakennuksiin ja Hakaniemessä Hakaniementoriin ja Hakaniemenpuistoon.

Alueelle on suunniteltu täydennysrakentamisen yhteydessä maantäyttöjä, joka muuttaa alueen rantojen ilmettä merkittävästi. Hakaniemensilta tullaan korvaamaan uudella sillalla, jolloin myös sen linjaus ja ympäröivään kaupunkirakenteeseen liittyminen tulee muuttumaan vapauttaen tilaa muille toiminnoille.

Suunnittelualueella on rikas ja moninainen historia ja nykyisellään ranta-alueet ovat jääneet jäsentymättömiksi, lähinnä pysäköintiä palveleviksi jättömaiksi. Täydennysrakentamisen ja uuden sillan myötä onkin luontevaa kehittää myös alueen julkisia tiloja tiiviisti asuttujen kaupunginosien asukkaille sekä muille kaupunkilaisille.

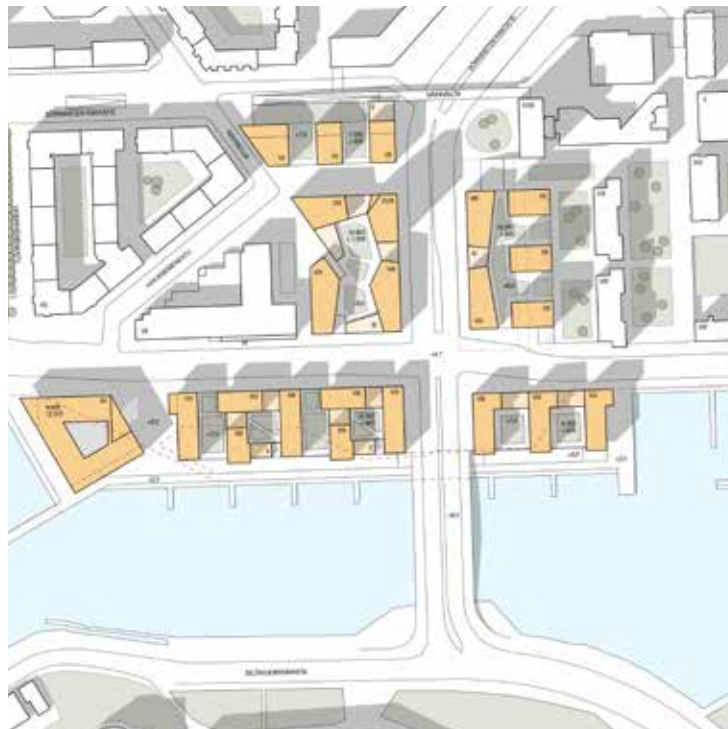
Työn taustaa

Tämä julkisten ulkotilojen tarkastelutyö on laadittu osana Helsingin kaupunkisuunnitteluvirastolla tehtyvä kesäharjoittelua. Työtä on ollut ohjaamassa useita eri alojen asiantuntijoita kaupunkisuunnitteluvirastolta.

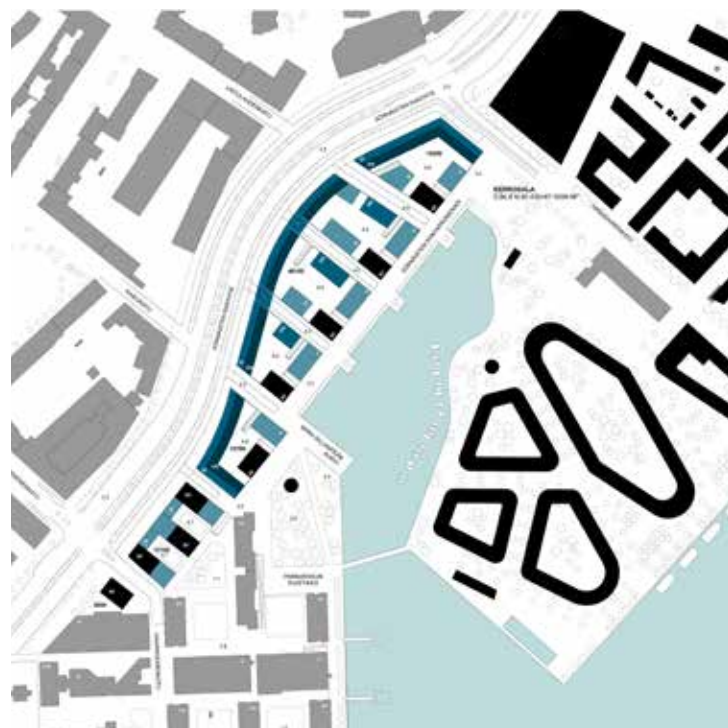

Muuttuva kaupunki

Tarkastelualue on suurten muutosten kynnyksellä ja tulevaisuudessa Hakaniemen ympäristön rantojen merkitys korostuu myös nykyisen kantakaupungin ja uusien merellisten alueiden yhdistäjänä. Seuraavaan osioon on koottu lyhyesti yhteen merkittävimpiä aluetta koskevia suunnitelmia ja suunnitteluvauksia.

Vaihtoehtotarkasteluja Hakaniemenrannan täydennysrakentamiselle. 2015-2016.
Arkkitehtuuriyhtiö B&M Oy.

Vaihtoehtotarkasteluja Sörnäisten rantatien täydennysrakentamiselle. 2016.
Anttinen Oiva Arkkitehdit Oy.

Hakaniemen torin ideasuunnitelma. 2015.
Masu Planning.

Alueen historiaa

Hakaniemen ja Kruununhaan entiset työväenkaupunginosat ovat kokeneet merkittäviä muutoksia kaupungin rajojen laajetessa. Niiden rannat ovat kulkeneet matkan puhdistautumis- ja virkistystarkoituksista teollisuuden kautta takaisin kohti uusia merellisiä, kaupunkilaisia palvelevia toimintoja. Tässä osiossa on tutkittu alueen rantaviivan kehitystä sekä osa-alueiden omaleimaisia kehityskulkuja tähän päivään.

1820

1900

1940

2016

Rantaviivan muutos. Alueella on tehty useita merentäyttöjä, jotka ovat vaikuttaneet merkittävästi alueen ilmeeseen. Kaaviot on laadittu ilmakuva- ja karttatarkasteluista saatujen tietojen pohjalta.

Rantojen kehitys

Helsingin rannat ja rantaviivan muutos

Helsingin edustalle on aina ollut leimallista sen monista saarista koostuva julkisivu. Myös tarkastelualueella rantojen lähisaaria on merentäytöin yhdistetty mantereeseen. Tämä on muokannut merkittävästi vesialueiden luonnetta ja samalla yhdistänyt kaupunginosia toisiinsa. Nykyisin muistumina lähisaarista voi havaita säilyneitä nimiä, jotka kertovat alueiden alkuperästä.

Merellisyys ja sen merkitys

Meri ja sen läheisyys ovat aina olleet tärkeitä helsinkiläisille. Siinä missä Kaivopuiston promeneeraamiseen uudistetut rannat olivat hienostuneita vapaa-ajan viettopaikkoja, Hakaniemen ja Sörnäisten rannat niittivät hyvin erilaista mainetta satamissa työskentelevien ja pysähtyvien merimiesten toimesta. Työläisväestölle pystytettiin vaatimattomia uimaloita, joissa ahtaasti asuvat kaupunginosien asukkaat pääsivät peseytymään. Sitten teollisuuden levittäytyttyä alueen rantaviivalle, huononi veden laatu siinä määrin, että sen virkistys- ja hygieniarvot vähenivät merkittävästi. Edelleen rannoilla kuitenkin säilytettiin soutuveneitä, joilla vähäisenkin vapaa-ajan koittaessa soudettiin lähisaariin rentoutumaan ja nauttimaan merellisestä luonnosta.

Merta ja Helsingin rantaviivaa on kuvattu laajasti taiteessa maisemamaalauksesta popmusiikkiin. Kulttuuri onkin ollut merkittävässä asemassa myös eri kaupunginosien rantojen maineen kehittämisessä. Jaettuina muistoina kannamme mukamme kulttuurin toisintoja alueiden luonteista myös niiden kohdatessa suuriakin muutoksia.

Alueella onkin hyvin moninainen suhde merellisyyteen teollisuuden Sörnäisistä Merihaan tornitalosaarekkeen moneen suuntaan avautuvista näköaloista Hakaniemen torin kautta Kruununhaan jylhään kaupunkijulkisivuun. Yhteistä näille kaikille on pitkään jatkuneet aktiiviset rantatoiminnot, jotka nykypäivänä etsivät uusia suuntiaan teollisuuden poistuttua alueelta.

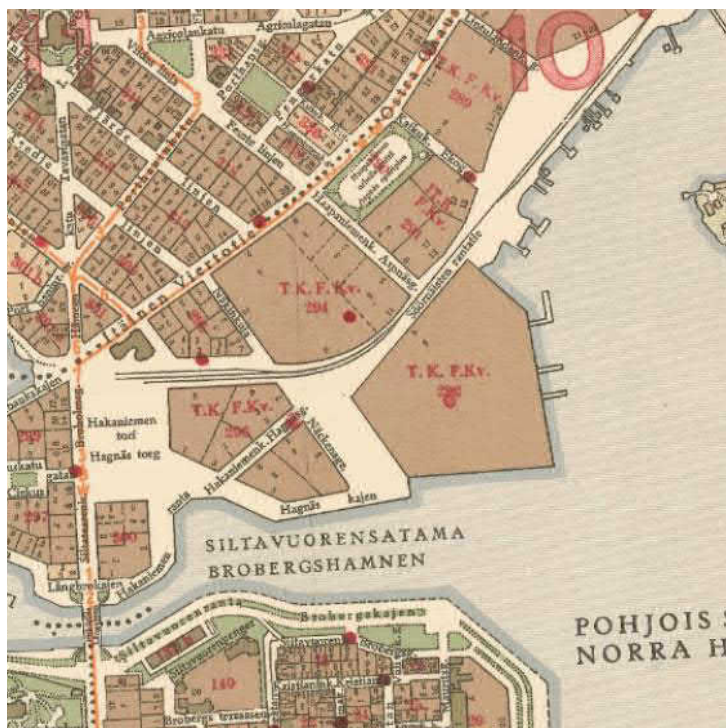
Asemakaavakartta, 1820

Opaskartta, 1900

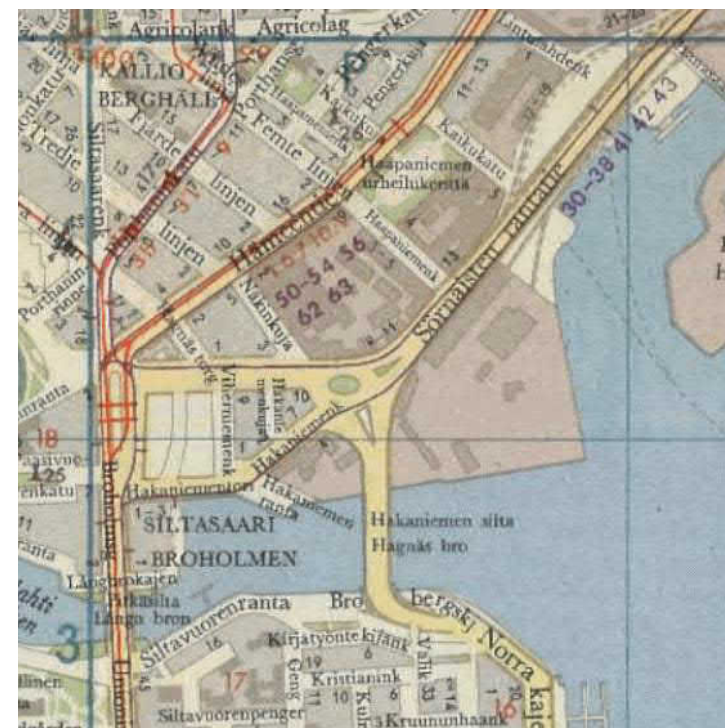
Opaskartta, 1909

Opaskartta, 1925

Opaskartta, 1940

Opaskartta, 1962

Karttatarkastelu. Asemakaava- ja opaskarttoja 1820-1962.

KUVAT:

Helsingin kaupungin Karttapalvelu,

<http://kartta.hel.fi/Default.aspx> (käytetty 29.6.2016)

1932

1943

1950

1964

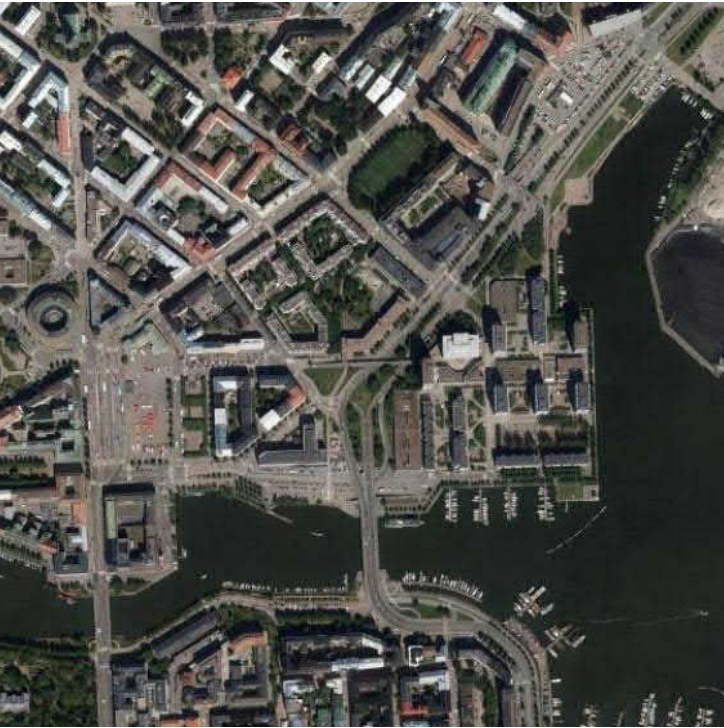
1976

1988

2005

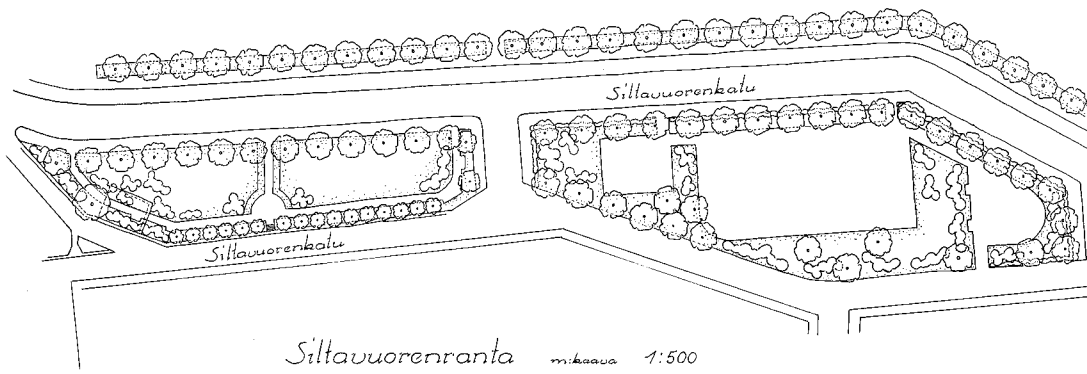
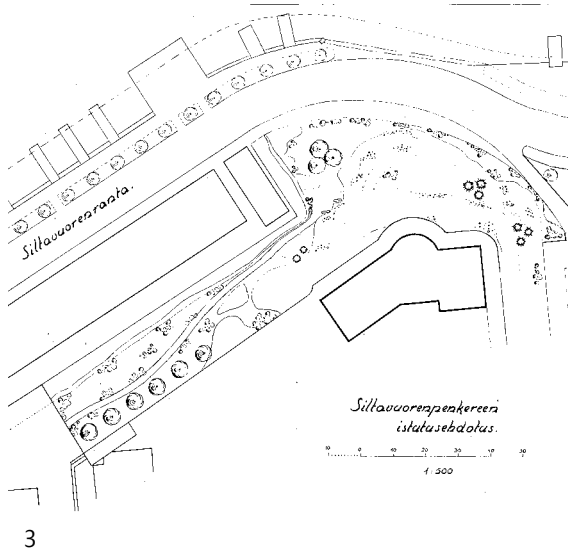
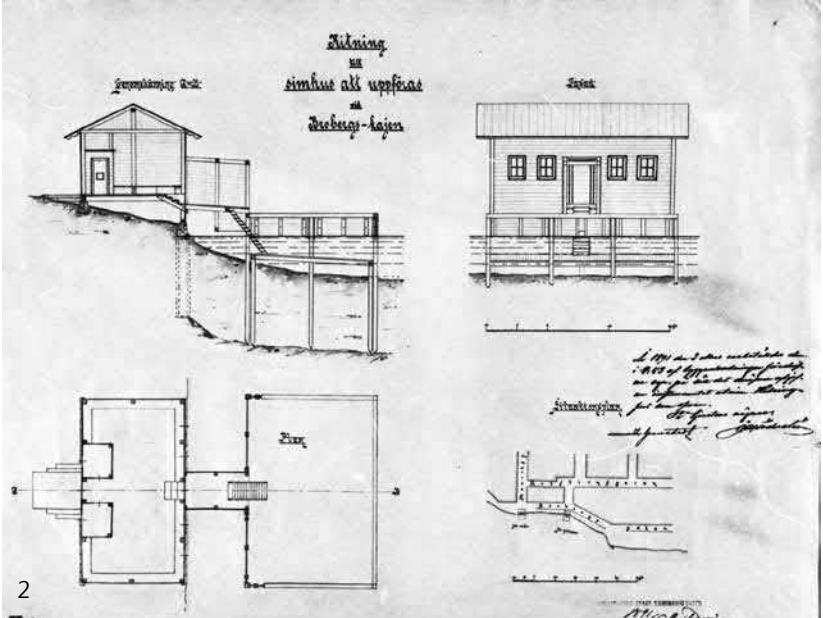

2015

Ilmakuvatarkastelu. Ilmakuvia 1932-2015.

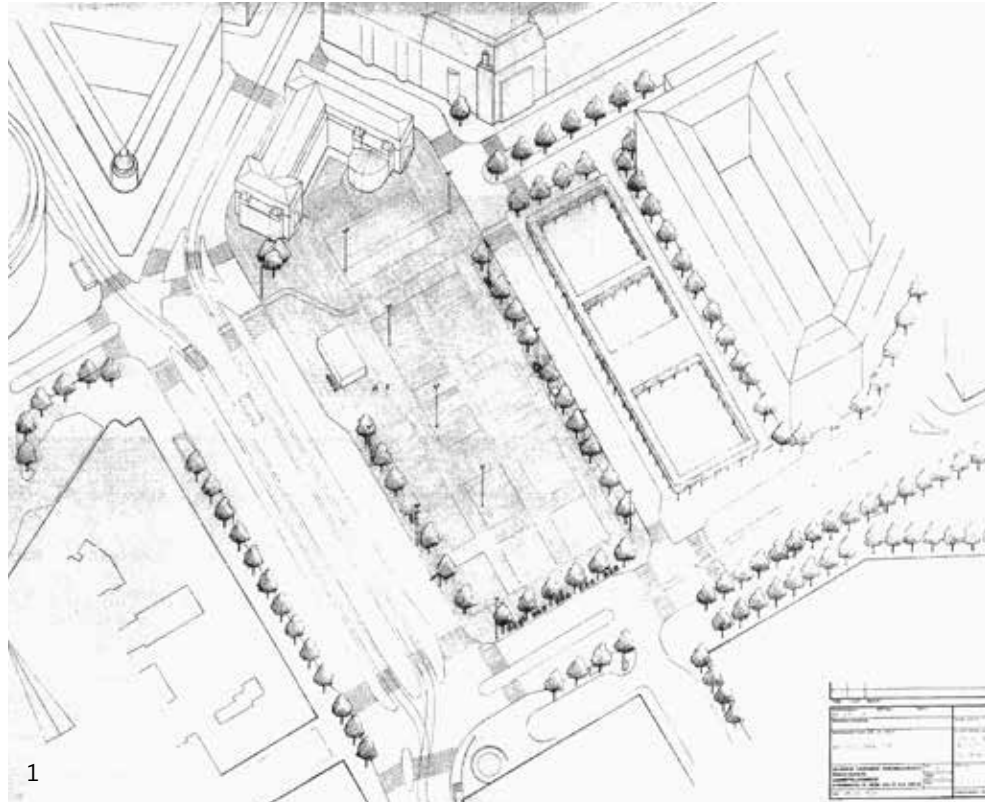
KUVAT:
Helsingin kaupungin Karttapalvelu,
<http://kartta.hel.fi/Default.aspx> (käytetty 29.6.2016)

Kruununhaan rannat

- KUVAT:
1. Asemakaavan muutospiirustus, kortteli nro 20, 1921, HELKA
 2. Uimahuone, Siltavuorenranta, 1898, Otto Thiström, HELKA
 3. Siltavuorenpenkereen istutusehdotus, HELKA
 4. Näkymä Hakaniementorilta, 1911, Signe Brander, HKM
 5. Siltavuorensatama, Siltavuorenranta, 1907, Signe Brander, HKM
 6. Siltavuorenranta, yleissuunnitelma, 1951, HELKA

Hakaniemenranta

KUVAT:

1. Suunnitelma Hakaniemenpuiston laajennuksesta, 1980, Kaisu Ilonen, HKR
2. Siltavuorensatama. Grünberg Constantin, HKM
3. Hakaniementori, Hakaniemen hallin rakennustyömaa, 1912-1914, HKM
4. Siltavuorensatama, Näkymä Hakaniemen torille, 1907, Signe Brander, HKM
5. Siltavuorensatama, Hakaniemenranta, 1911, Signe Brander, HKM

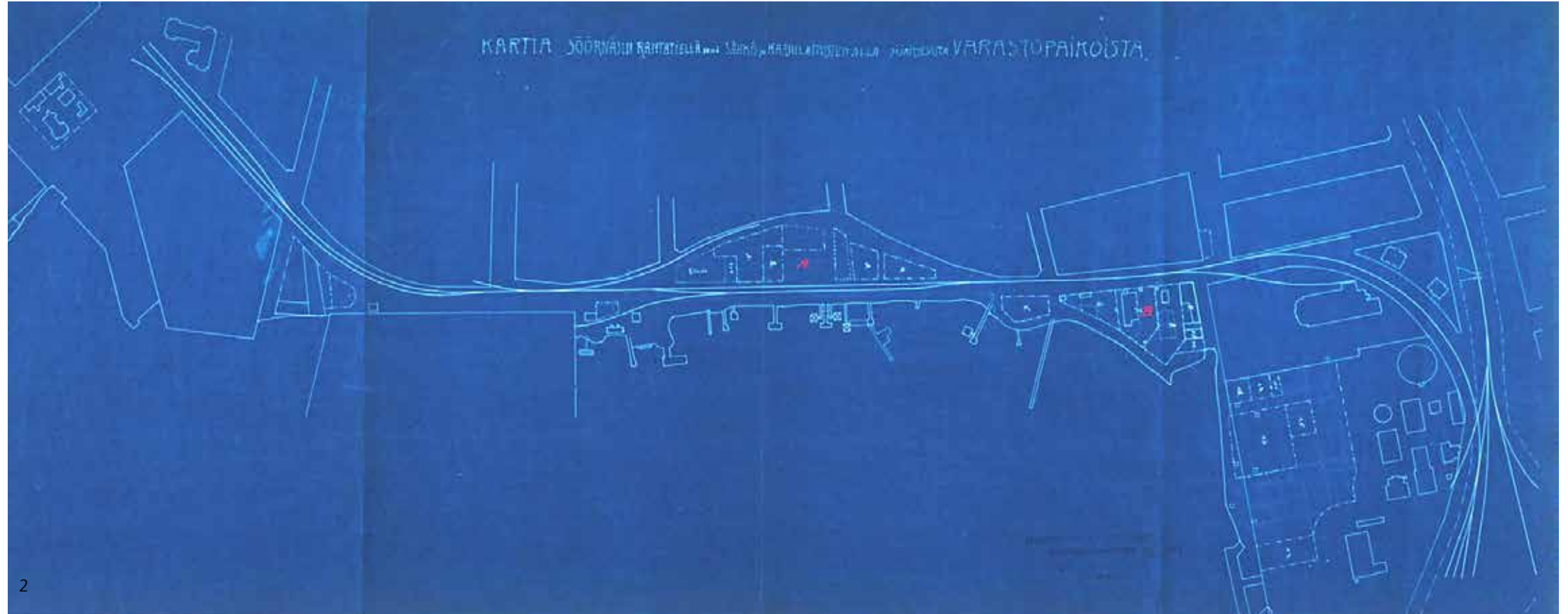
Merihaka

KUVAT:

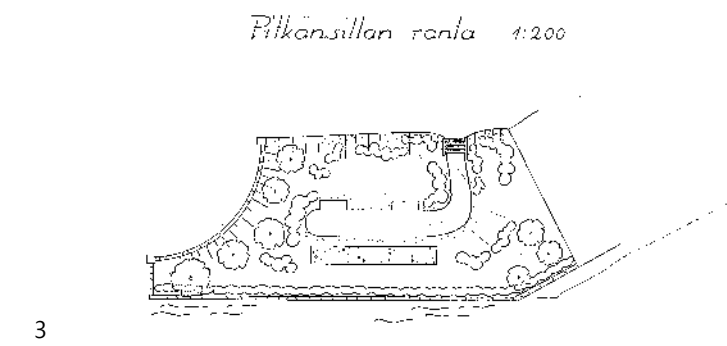
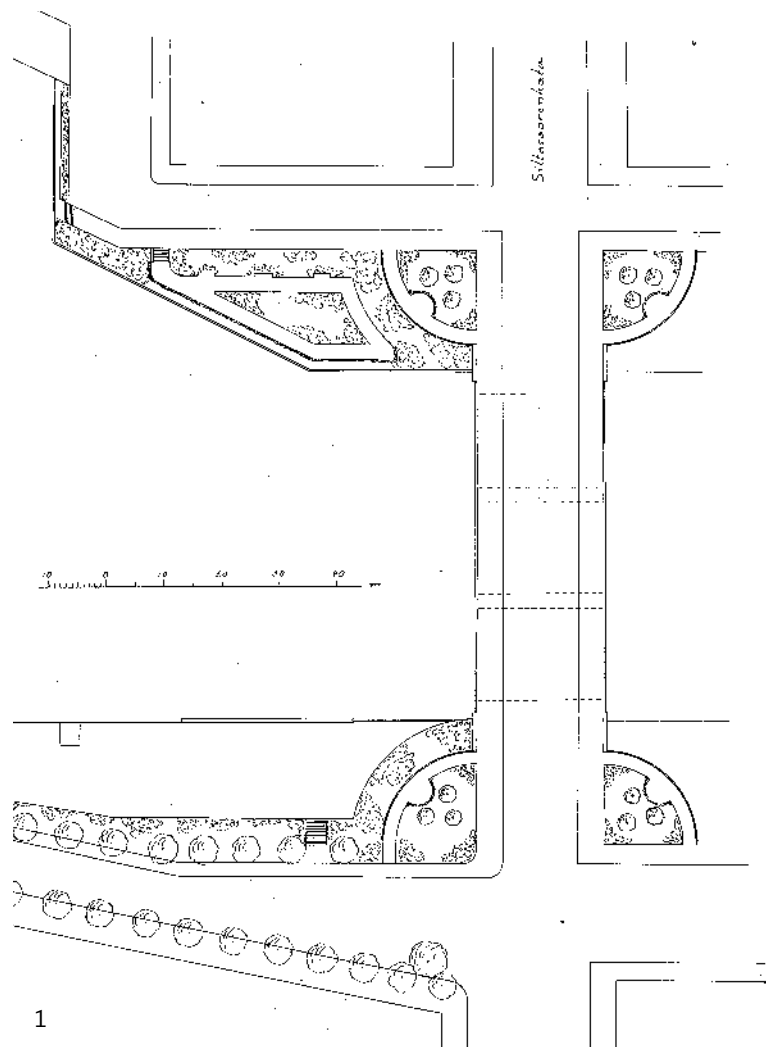
1. Merihaka-opas 1988, 1973, Kari Hakli
2. Merihaka-opas, 1988, kuvaaja ei tiedossa
3. Merihaka-opas, 1988, kuvaaja ei tiedossa
4. Ruuhkaliikennettä Sörnäisten rantatiellä, 1975, Unto Laitila, HKM

Suvilahden rannat

- KUVAT:**
1. Sörnäinen, Näkymä Elannon tehdaskorttelista, 1950, Eino Heinonen, HKM
 2. Kartta Söörnäsin rantatieltä sekä sähkö- ja kaasulaitoksen alla sijaitsevista varastopaikoista, 1922, HELKA
 3. Sörnäisten rantatie 15 ja 17, keskellä Kaikukata, 1912, Signe Brander, HKM
 4. Sörnäisten rantatie 9-11 ja 12, 1970, Kari Hakli, HKM
 5. Sörnäinen, Matkalla Sompasaareen, 1950-1959, kuvaja ei tiedossa, HKM

Sillat

KUVAT:
1. Hakaniemen silta, yleissuunnitelma, 1936, HELKA
2. Pitkäsilta ja laituri Siltavuorenrannassa, 1960, Volker von Bonin, HKM
3. Pitkänsillan ranta, 1936, HELKA
4. Pitkänsillan ranta, 1936, HELKA

Nykytila

Nykyisellään tarkastelualueen rannat ovat jääneet jäsentymättömiksi ja niiden potentiaalia ympäröivien tiiviiden kaupunginosien kaivattuina virkistysalueina ei olla hyödynnetty. Helsingillä on huomattava määrä avointa rantaviivaa, jota on pyritty kehittämään. Kuitenkin tämä sijainniltaan monia alueita ja reittejä yhdistävä ranta-alue Hakaniemen ympäristössä on jäänyt vaille huomiota.

Siltavuorenranta

Ilta-auringosta nauttivia parkkiruutuja

Hakaniemen sillan alta Pitkällesillalle katutasossa maisemaa dominoivat parkkipaikat. Mittakaava rannassa on kuitenkin miellyttävän pieni. Näkymät Kruununhaan jylhään kaupunkijulkisivuun sekä Siltavuorensalmen yli Hakaniemeen ovat upeita ja Siltavuorenrinteen jyrkö katu rajaava muuri ja sen päällä kohoava yliopistorakennus antaa oman näkyvän leimansa alueelle. Rinne on kuitenkin pusikoitunut, eikä sinne ole pääsyä. Hakaniemen sillan laaja ramppialue katkaisee yhteyden Kruununhaan rakennusten ja rannan välillä ja piilottaa kuilumisuuteensa rakennusten ranta-alueesta nousevan kivijalustan.

Rantareitti on pienimittakaavaisuudessaan miellyttävä, mutta hoitamaton. Pitkääsiltaa lähestyttäessä rantamuurin ryhdistyy luiskasta pystysuoraksi. Puusto aivan rannan läheisyydessä on voimiltaan hajanaista, eikä synnytä puurivinä selkeää kokonaisuutta. Pienvenesataman aidatut laiturit estävät rantaan pääsyn. Lukitseminen tuntuu näennäiseltä, kun meriveden ollessa matalalla laiturille pääsee kävelemään rantaosuuden kautta. Penkkejä ilmaantuu reitin varrelle vasta Pitkänsillan tuntumassa.

Hakaniemen sillan jalusta tarjoaisi ilta-auringossa paistattelevan oleskelupaikan, mutta tyhjällä asfalttikentällä kulkija istahtaa hetkeksi korkeintaan muurin reunalle tai käy ihmettelemässä sillan tukimuuriin tehtyjä katumaalauksia.

Kirjanpuisto

Kirjanpuistossa on komeaa puustoa 1930- ja 1950-luvuilta, jotka on myös HKR:n raportissa mainittu arvokkaaksi. Vähäiset, lähinnä leikkiin liittyvät toiminnot on puistossa eroteltu väljästi omiin lokeroihin. Pensasistutukset peittävät näkymiä Siltavuorensalmelle. Kunnoltaan puisto on hoitamattoman oloinen. Yhteydet rantaan ja ympäröiviin alueisiin ovat melko heikot.

KUVAT:

1. Näkymä Siltavuorenrantaa pitkin kohti Pitkääsiltaa.
2. Siltavuorenpenger, korttelit.fi
(Ladattavissa: <http://www.korttelit.fi/rakennus.php/id/502>. Käytetty: 7.7.2016)
3. Näkymä Siltavuorenrantaa pitkin kohti Hakaniemen siltaa.
4. Pohjana oleva ilmakuva Siltavuorenrannasta, Bing Maps
(Ladattavissa: <http://www.bing.com/maps/>. Käytetty: 7.7.2016.)

Hakanienranta

Jäsentymätöntä tilaa ja heikkoja yhteyksiä

Hakanienranta on nykyisellään irrallinen läheisestä Hakanien torista ja Hakanimene puistikosta. Upeita näkymiä on vaikea hahmottaa yhteyden ollessa heikko. Penkkejä ja pysähtymispaikkoja on niukasti. Opetushallituksen virastotalon edusta on parkkipaikkojen dominoiva. Kokonaiskuva on jäsentymätön ja liikenteen hallitsema.

Hakanien torin ja puiston kunnostuksesta on laadittu suunnitelma maisema-arkkitehtitoimisto Masu Planningin toimesta.

Torin edustalla toimii kesäisin ravintolalaiva M/S Maria sekä yksityistilaisuuksiin vuokrattava SummerSauna -saunalautta. Rannasta on myös lauttayhteys Korkeasaareen ja Idän saaristoreitille. Lähempänä Merihakaa sijaitsee Ravintolalaiva Wäiski. Edeltävinä kesinä vuosina 2014 ja 2015 rannan puistikossa toimi myös konttikahvila Kafé Köket, jonka yhteydessä vuokrattiin myös sup-lautoja.

Merihaka

Metalliaitaa ja näkymiä

Merihaan omaleimaisen, harmaana kohoavan saarekkeen eteläranta on melko vehreä puuriveineen. Pintojen materiaalit ovat osin hyvin hoitamattomia ja luovat kuluneen tunnelman. Rannan jalankulkureitti seuraa rantaviivaa, mutta on koko alueella aidattu epäsiistein metalliaidoin. Tämä luo esteen tunnelman veden äärelle. Upeita näkymiä avautuu moneen suuntaan ja varsinkin itärannan suoraviivainen, korkeisiin rakennuksiin rajautuva rantapromenadi on vaikuttava, mutta hoitamaton.

Merihaan kärjessä sijaitsevan Kulttuurisaunan edustalla oleva nurmialue on aktiivisella käytöllä. Sen vieressä sijaitseva venesatama tuo vahvan merellisen tunnun purjeveneineen. Veden ääreen ei kuitenkaan ole pääsyä kuin pieneltä huoltolaiturilta. Alueen ainoa maanvarainen piha-alue on vajaakäytöllä laajana hiekkakenttänä, jonka laidalla on karsinoitu leikkialue.

Huolto- pyörä- ja jalankulkuliikenne jakavat samat kulkureitit. Penkkejä on alueen rannoille saatu aktiivisten asukkaiden toimesta.

Sörnäisten rantatie

Liikenteen paraatipaikka

Sörnäisten rantatien aluetta hallinnoi vahvasti liikenteen melu ja liikenneväylien sekä parkkipaikkojen valtaaman maa-alan suuruus. Rannassa ei ole korkeaa kasvustoa, joten liikenteen pauhu kantautuu voimakkaana rantaan saakka. Alueella sijaitsee runsaasti rikkaan historian omaavia teollisuusrakennuksia, mutta itse ranta-alueella ei ole erityisiä arvoja. Kuitenkin alueelta avautuu vaikuttavia näkymiä aina Katajanokalle saakka.

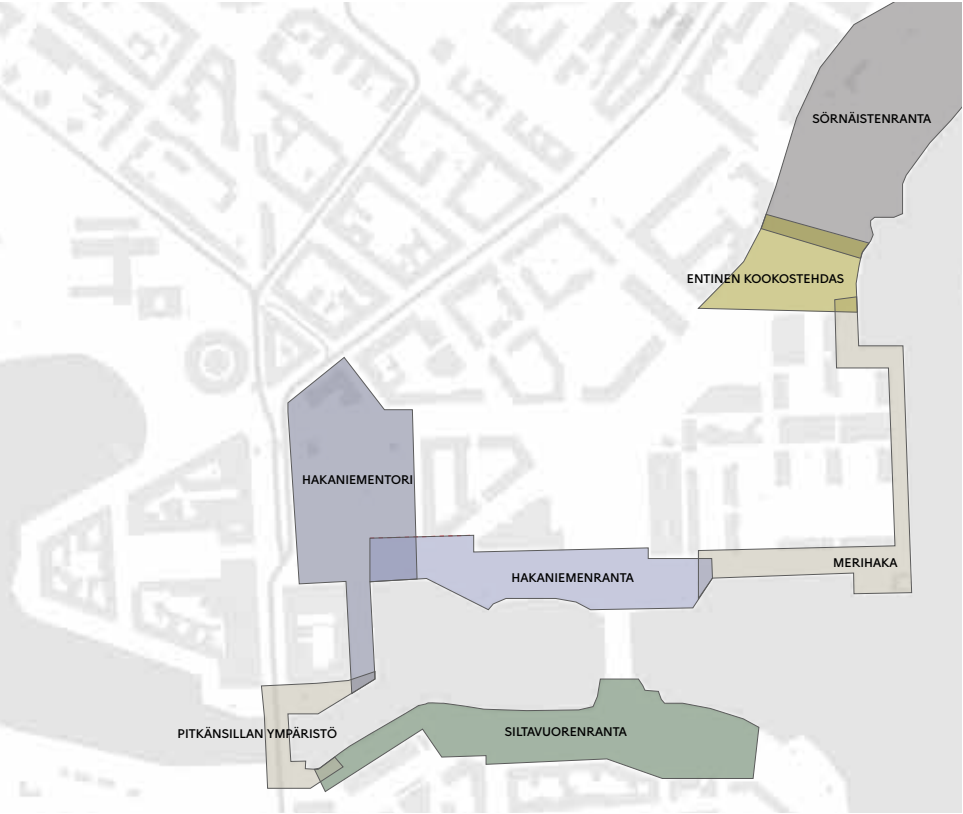
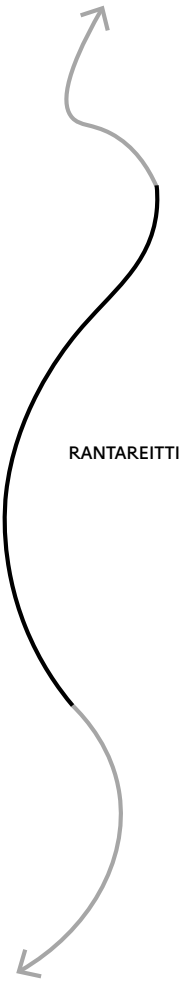
Ranta-alueella sijaitsee sekä Miina Sillanpään aukio että Väinö Vähäkallion puistikko. Nykyisellään kyseiset, jonkun kunniaksi nimetyt paikat vaikuttavat jopa surullisilta. Suvilahden perältä nousee Merihaka uljaana torneineen ja tyynellä säällä heijastuu koko komeus myös veden pintaan.

Alueella sijaitsee mattolaituri, joka tunnu olevan ahkerassa käytössä. Siellä pestään mattoja ja pulahdetaan uimaan. Kulkureittinä alue vaikuttaa olevan läpikulkureitti, jonne ei haluta jäädä viettämään aikaa.

Rantojen osa-alueet

Tarkastelualueen rannat jakautuvat omaleimaisiin osa-alueisiinsa niiden luonteiden mukaisesti. Jokaisella osa-alueella on hahmotettavissa omia luonteenpiirteitä, jotka ilmenevät tilallisten järjestyjen, historian tai materiaalien kautta. Alueen kehitystä tulisikin pohtia paitsi alueita yhdistävänä voimana, myös osa-alueiden identiteetit huomioiden.

- HANASAARI
- SÖRNÄISTENRANTA
- ENTINEN KOOKOSTEHDAS
- MERIHAKA
- HAKANIEMENRANTA
- HAKANIEMENTORI
- PITKÄNSILLAN YMPÄRISTÖ
- SILTAUORENRANTA
- KRUUNUNHAAN VENESATAMA
- TERVASAARI

Rannan osa-alueet -kaavio on laadittu Hakaniemenranta ja Merihaan ympäristö - Analyysi ja ideasuunnitelma - työn pohjalta.

Rantojen toiminnot ja reitit

Puutteita palveluista ja pysähtymisen paikoista

Tarkastelualueen rannoilta löytyy verrattain paljon pienvenesatamatoimintaa. Leikki- tai liikunta-paikkoja on rannan läheisyydessä hyvin vähän. Suurin osa palveluista, kuten osa ravintolalaivoista sekä kioskit tarjoavat palvelujaan vain kesäisin. Alueella toimii yksityistilaisuuksiin vuokrattava saunalautta sekä Kulttuurisauna, mutta vapaasti käytössä olevia uimapaikkoja ei ole. Suvilahdessa oleva mattolaituri sekä Merihaan edustalla oleva huoltolaituri ovat sellaisina kaupunkilaisten omatoimisuudesta lähtöisin epävirallisesti toimineet.

Alueelta löytyy monia pienilmastoiltaan eri vuorokauden aikoina miellyttäviä paikkoja, mutta penkkien ja oleskelupaikkojen puute ei rohkaise pysähtymään ja oleilemaan näillä alueilla. Laituripintaa-kin löytyisi, mutta se on monissa tapauksissa metalliverkkoaitojen ja -porttien takia saavuttamattomissa.

Reittien hahmottumattomuuden vuoksi alueesta ei synny selkeää kokonaisuutta, jonka voisi kokea miellyttävänä rantareittinä.

Rannan ja veden saavutettavuus

Rannan avoimuus

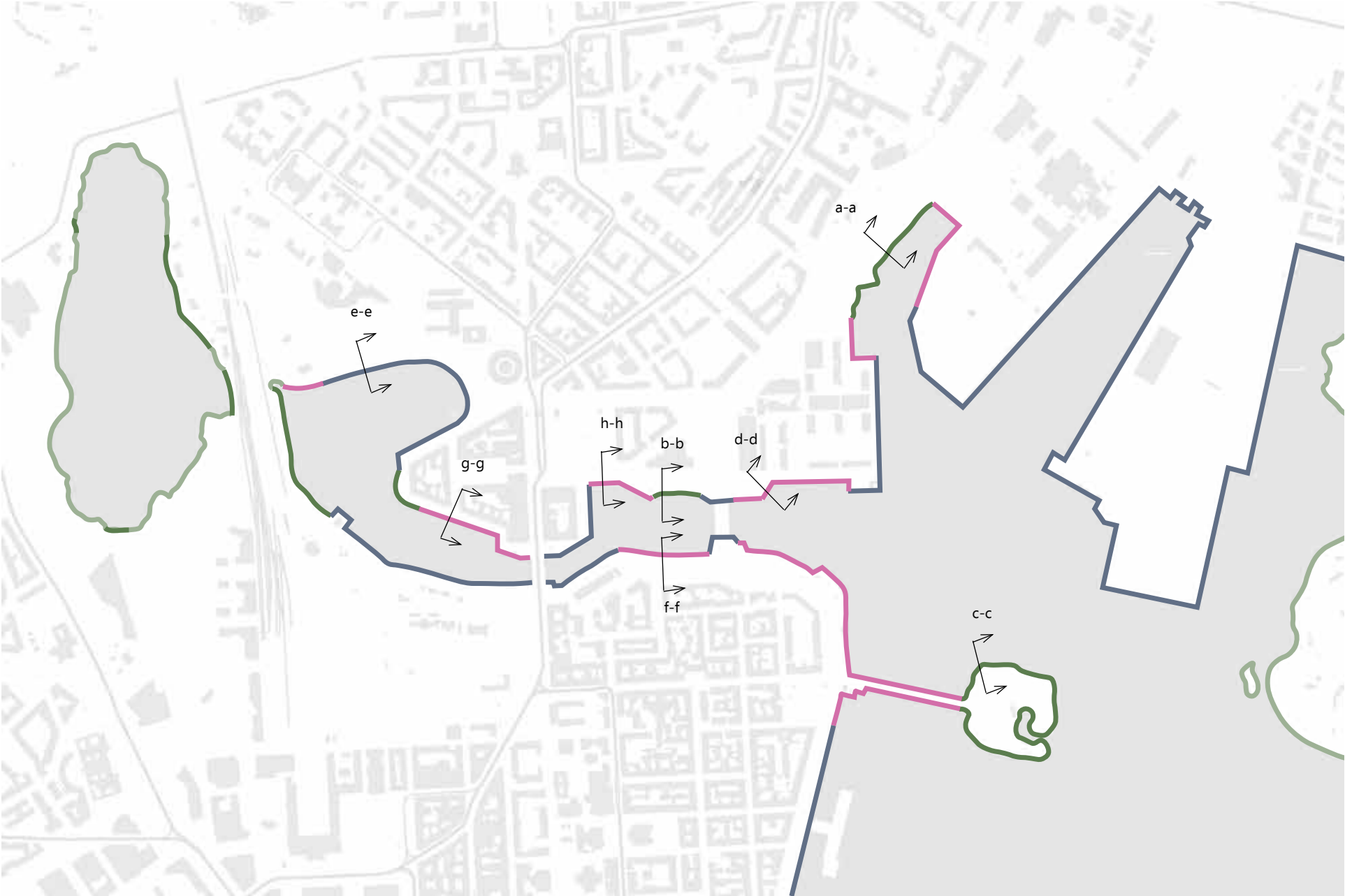
Rannan avoimuudella tarkoitetaan tässä työssä rantaan pääsyn mahdollisuutta ja rannan luomaa avointa tai sulkeutunutta tunnelmaa. Yksi tarkastelualueella selkeästi avoimuutta rajaava tekijä ovat venesatamien lukitut alueet. Näennäisesti päästään lähelle rantaa, mutta vastassa onkin aita tai portti, joka vielä useimmiten on karu metalliverkkoaita. Kokonaan aidattuja satama-alueita ovat mm. Pohjoisrannan venesatama ja Merihaan venesatamat, jotka ovat aidattuja koko ranta-alueen matkalta. Kevyemmin sulkeutunut esimerkki löytyy Siltavuorenrannan pienvenesatamasta, jossa liityntälaitureille on asennettu kaikkialle laiturirakenteelle kulun estävät portit. Avoin esimerkki löytyy Siltasaarenrannasta, jossa pienvenesataman veneet on kiinnitetty laituriin, joka toimii myös oleskelupaikkana. Myös kauttaaltaan aidattu rantapromenadi saattaa vähentää rannan avoimuuden tunnetta.

Veden äärelle pääsy

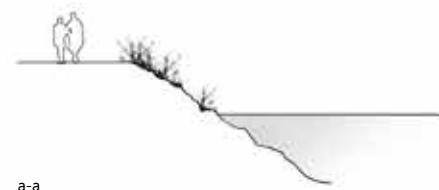
Varsinkin kantakaupungin alueella suurin osa rannoista on rantamuuria tai luiskia. Rakentamattomat tai luonnontilaista jäljittelevät rannat keskittyvät yleensä laajemmille virkistysalueille, kuten laajemman tarkastelualueen Töölönlahdelle tai Tervasaareen. Pienet luonnontilaiset pilkahdukset ovat selkeässä suosiossa, josta hyvänä esimerkkinä Siltasaarenkärjen pieni luonnonkallio, joka työntyy kohti merta muuten luiskatun tai rantamuuratun reitin välissä. Myös pienilmaston merkitys korostuu rannoilla vietettyjen hetkien ja paikkojen valinnassa. Tästä syystä pienetkin veden äärelle laskeutuvat rantakaistaleet täyttyvät auringonsäteissä paistattelevista kaupunkilaisista.

Rantojen luonteet ja niiden vaihtelu

Tarkastelualueella rantatyypit vaihtelevat luoden erilaisia pysähdyspaikkoja ja mahdollisuuksia eri toiminnoille. Eri luonteisten rantojen vaihtelu luo rannalla kävelijälle tunteen pienimittakaavaisuudesta ja antaa kullekin paikalle oman ilmeensä.

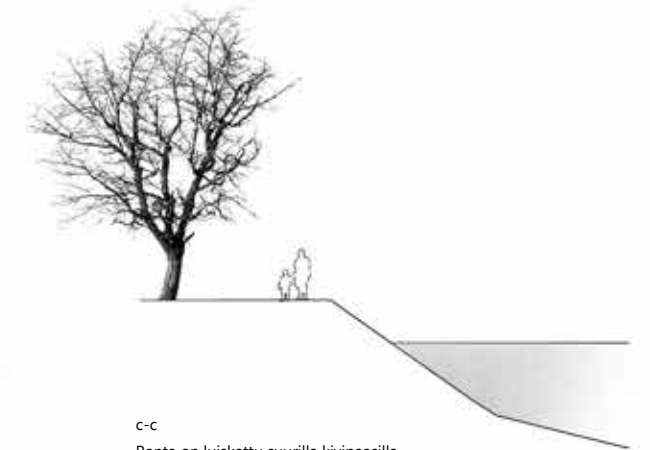
- SATAMATOIMINNOT
- RANTAMUURI
- RAKENNETTU LUISKA TAI LUONNONTILAISTA MUISTUTTAVA RANTA
- VAHVASTI LUONNONTILAISTA MUISTUTTAVA RANTA TAI LUONNONTILAINEN RANTA

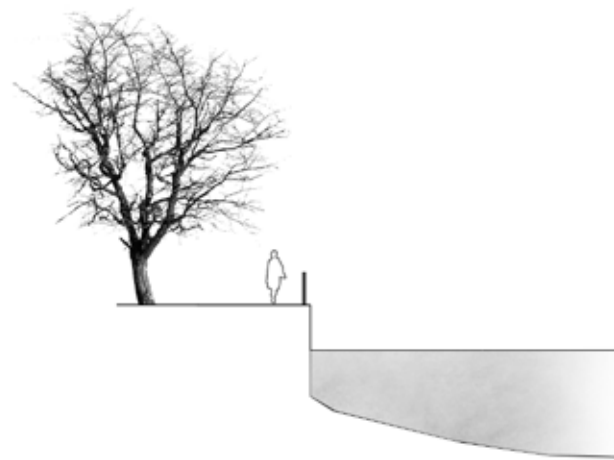
a-a
Ranta on luiskattu, usein suuria kiviä.
Useimmiten ei miellyttävää pääsyä veden äärelle.

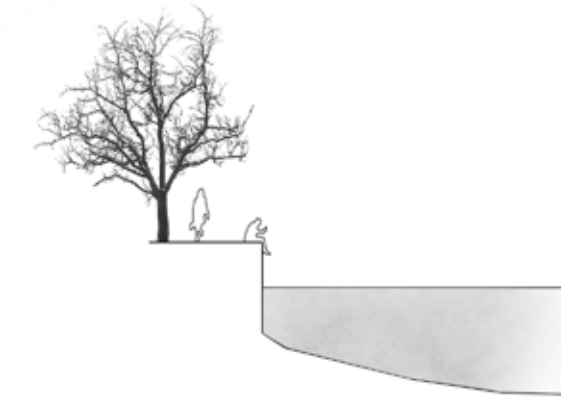
b-b
Ranta on luiskattu tai luonnonmukainen.
Vaihtelevia polkuja ja näkymiä.

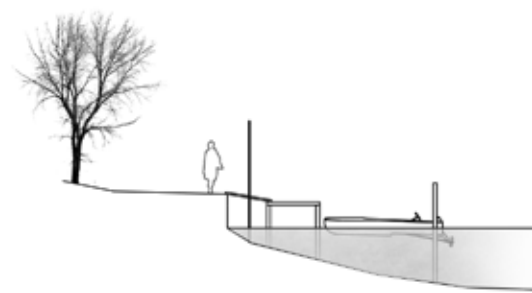
c-c
Ranta on luiskattu suurilla kivipaasilla.

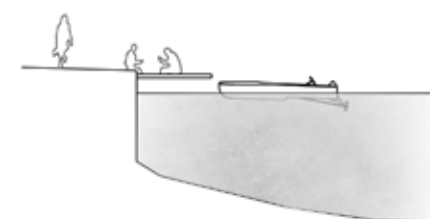
d-d
Rantamuri ja aita.

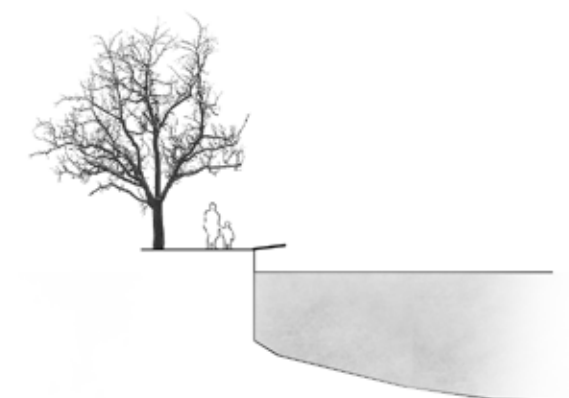
e-e
Rantamuri, ei aita.

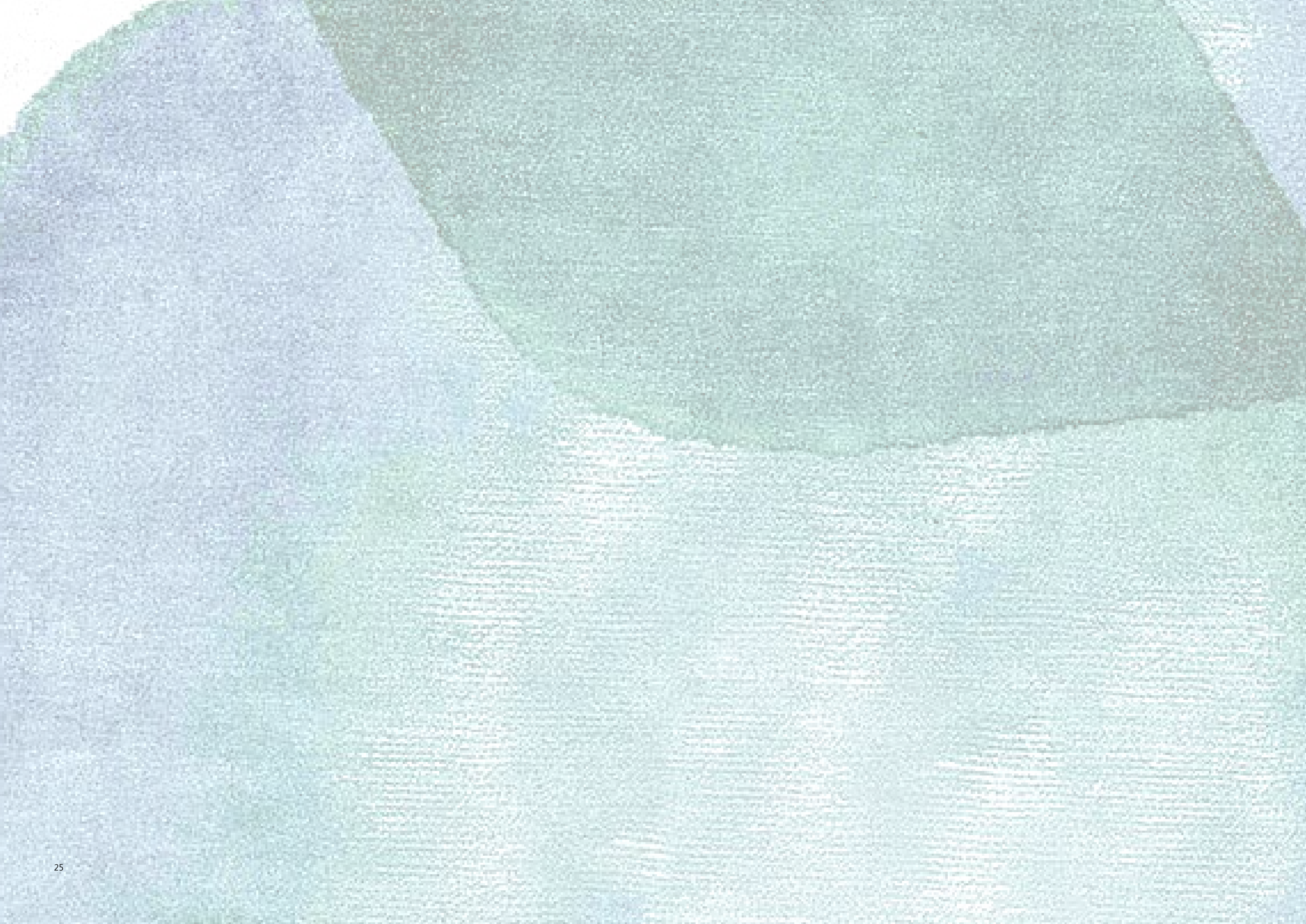
f-f
Satamatoiminto, laiturille pääsy estetty lukituin portein tai aidoin.

g-g
Satamatoiminto, laituri myös oleskelukäytössä.

h-h
Suuremman mittakaavan satamatoiminto, rantamuri ja ramppi.
Ei aita.

Visio ja tavoitteet

Tarkastelualueen tulevaisuutta on lähdetty pohtimaan edellä esitettyjen analyysien pohjalta, pyrkien luomaan omaleimaisia ja moninaisia paikkoja meren äärellä.

Rantojen toiminnot ja reitit

Tulevaisuuden kehitys alueella

Alueella toteutettavien mittavien hankkeiden yhteydessä on hyvä tilaisuus kehittää myös rantoja ja niiden toimintoja. Erilaisten toimintojen mahdollistaminen ja miellyttävämpien ympäristöjen luominen on tässä työssä otettu yhdeksi suunnittelun lähtökohdaksi. Ranta-alueiden kokonais-tarkastelulla voidaan pyrkiä parantamaan erilaisten pienimittakaavaisten toimintojen ja palvelujen limittyminen jo olemassa oleviin palvelu- ja yhteysverkkoihin sekä niiden täydentymistä. Rantojen kokonaisuuteen keskittymällä voidaan myös vahvistaa sekä yhteyksiä että identiteettejä rantojen eri osa-alueiden välillä.

Merellinen joukkoliikenteen solmukohta

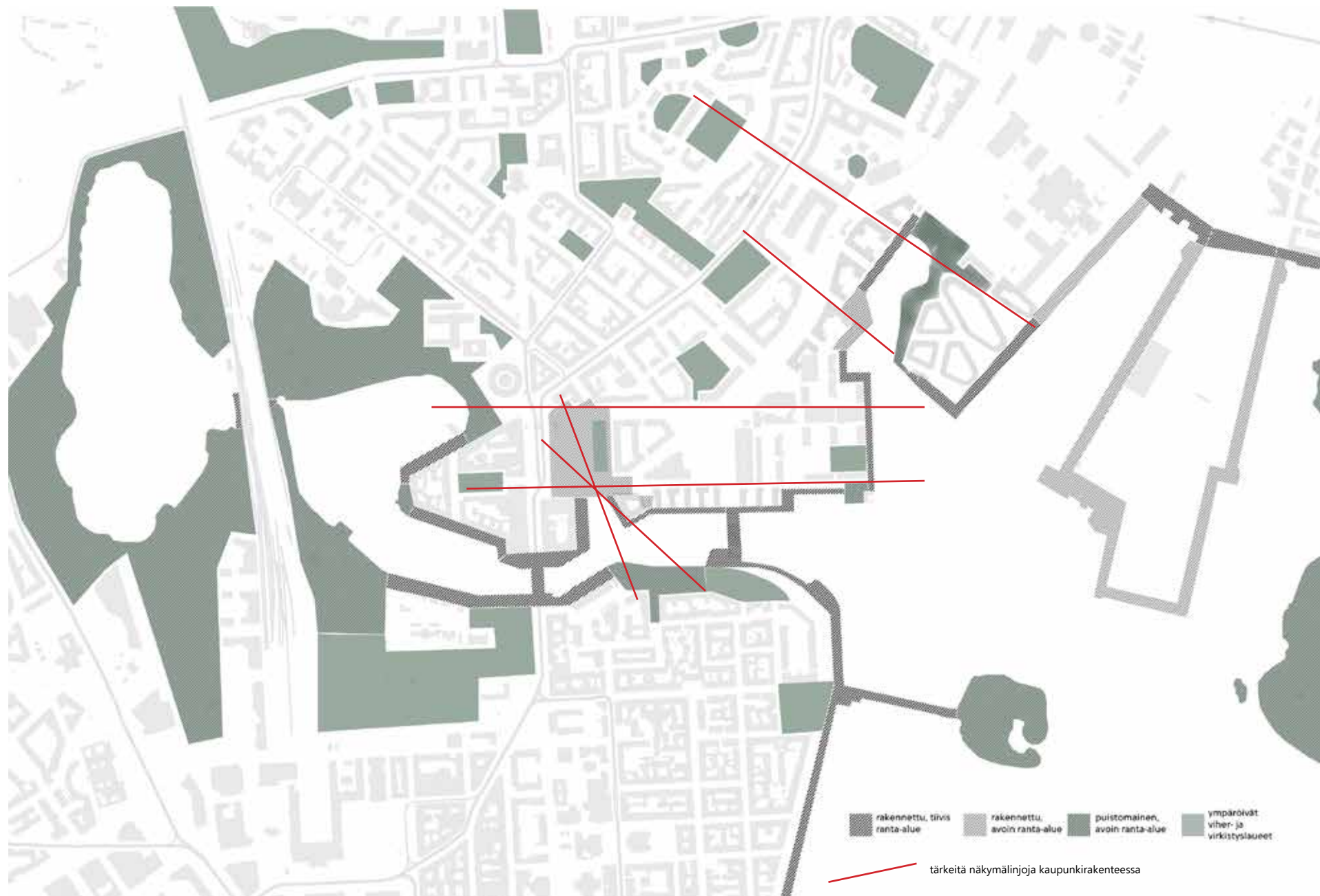
Muun muassa uusi raidelinjaus Merihaan kautta, Hämeentien muuttaminen joukkoliikennekaduksi, Pisararata-suunnitelmat sekä Hakaniemen sillan uusiminen vahvistavat Hakaniemen alueen merkitystä merellisenä joukkoliikenteen solmukohtana. Tulevaisuudessa mahdollisesti kasvavan vesibussi-liikenteen tarpeet on suunnitelmissa pyritty ottamaan huomioon.

Eri mittakaavan aktiviteetteja rannoille

Rantojen täydennysrakentamisen yhteydessä on rakennusten katutasen kerroksia mahdollista kehittää avoimempaan suuntaan, jolloin rakentuviin tiloihin rantareittien varrelle on mahdollista kehittyä monia palveluja. Autoliikenteen jäädessä uusien rakennuskortteleiden taakse, voidaan rantatien rauhoittaa jalankululle ja oleskelulle sekä erilaisille toiminnoille. Suvilahden Sörnäisten rantatien puoleista rantaa on lähdetty suunnitelmassa ideoimaan selkeästi pienimittakaavaisen veneilyn, kuten melonnan ja soudun tarkoituksiin.

Hakaniemen uuden siltalinjauksen yhteydessä vapautuvaa tilaa on lähdetty ideoimaan aktiivisena, liikuntaan ja leikkiin kutsuvana vehreänä puistoalueena.

Ranta-alueiden tilallinen luonne

Omaleimaisia merellisiä vesialueita

Kuten aiemmissa kartta- ja ilmakuvatarkasteluissa huomattiin, on alueen vesialueiden luonne muuttunut merkittävästi tehtyjen maantäyttöjen myötä. Siltavuorensalmi on kaventunut ja sen luonne on lähestynyt jokimaista ilmettä. Tästä syystä onkin tärkeää lähteä kehittämään aluetta sen omien ominaispiirteiden pohjalta. Täyttöjä suunniteltaessa olisi hyvä pyrkiä säilyttämään sekä kohti merta että kohti Eläintarhanlahtea avautuvaa salmen rakennetta. Myös Suvilahden lahtimaisuutta voidaan pitää omaleimaista luonnetta alueelle tuovana tekijänä.

Vaihtelua rantojen luonteissa

Ranta-alueiden luonteiden variaatoiden vaihtelut on pyritty huomioimaan suunnitelmissa. Rantojen luonteita analysoitaessa voidaan huomata niiden vastinparien toistuvuus. Tätä on pyritty edistämään myös tässä suunnitelmassa, jolloin tiiviit, rakennetummat rannat sijoittuisivat avoimempien rakennettujen tai puistomaisten rantojen vastinpareiksi luoden erilaisia tilallisia yhdistelmiä, joissa veden läsnäolo korostuu. Tällaisia vastinpareja on ideoitu esimerkiksi Hakaniemenrannan tiiviin ja Siltavuorenrannan puistomaisten rantojen välille sekä Sörnäisten rantatien tiiviin ja Hanasaareen suunnitellun puistomaisen rannan välille. Sörnäisten rantatiellä on kuitenkin pyritty luomaan pieniä väljempiä paikkoja liian monotonisten tiiviiden rantapromenadien ketjun välttämiseksi.

Avoimia rantoja ja paikkoja veden äärellä

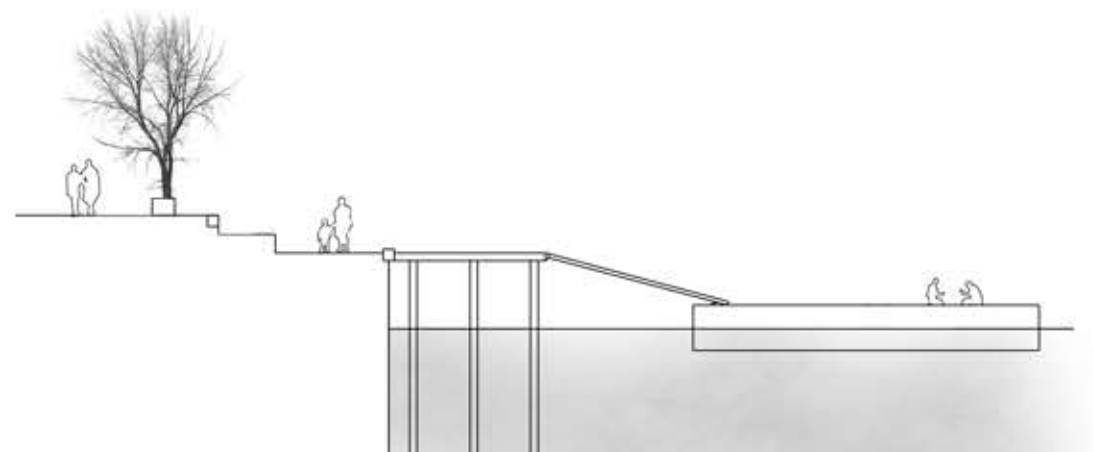
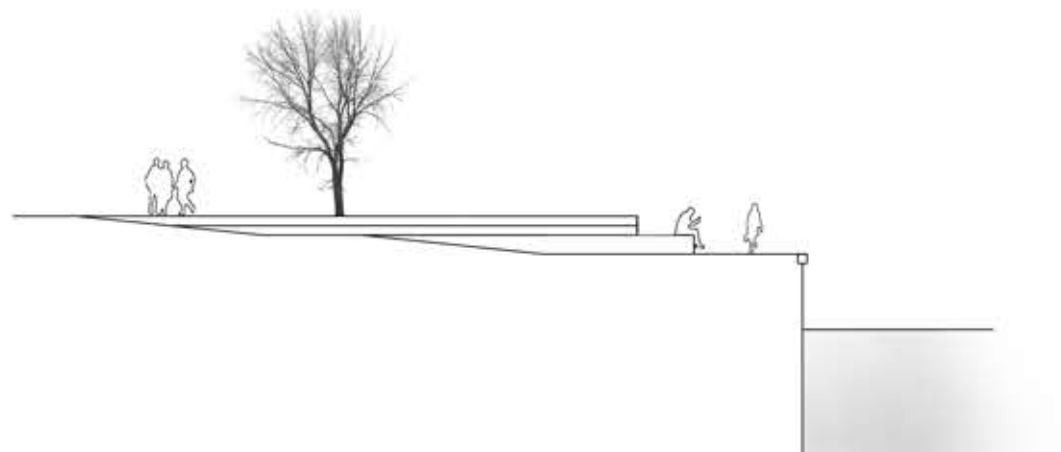
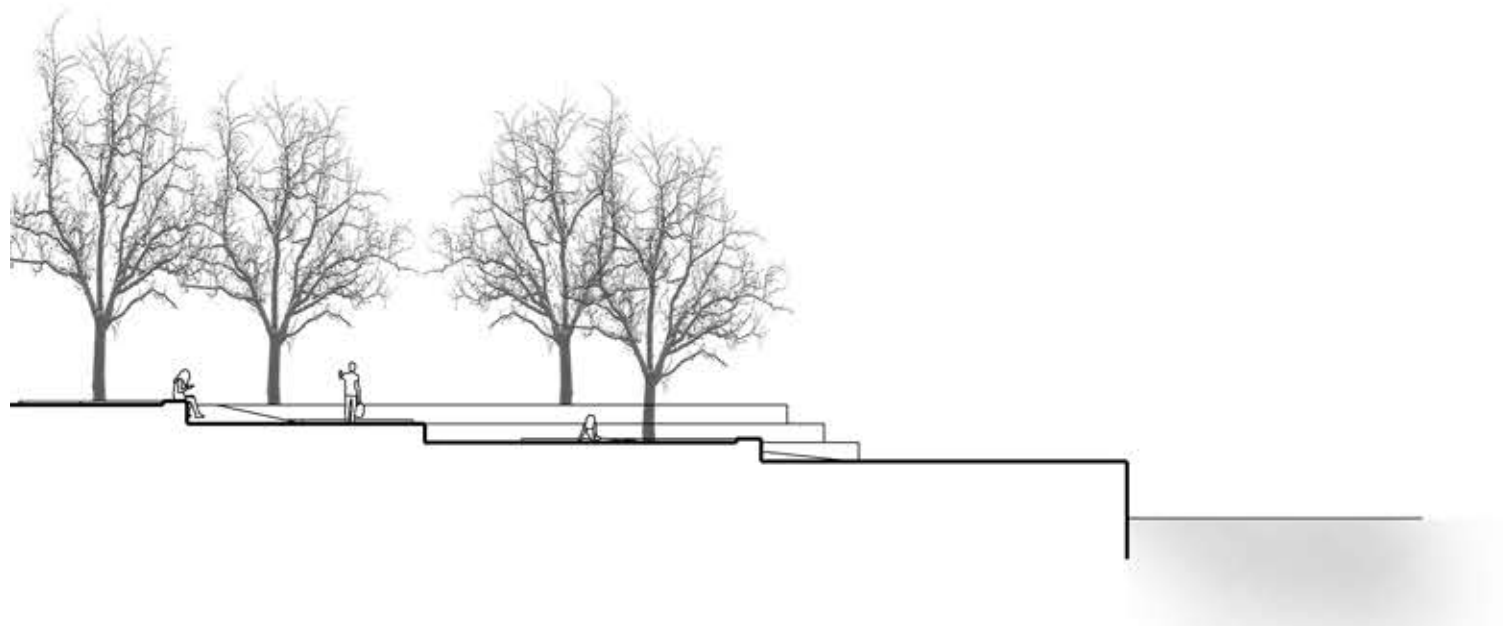
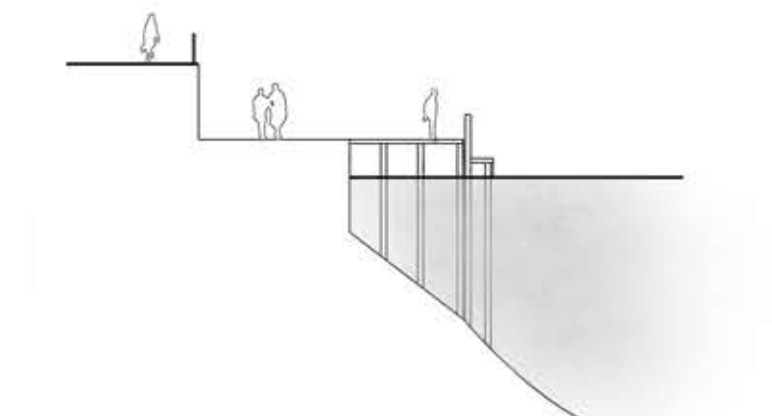
Rannan avoimuus

Rannoille on pyritty luomaan monipuolisia paikkoja oleskelulle. Venesatamien laiturirakenteita on tutkittu myös oleskelualueina. Erilaisin porrastuksin on saatu aikaan eri tasoissa kulkevia reittejä, joista voi valita mieluisimman.

Veden äärelle pääsy

Veden ääreen pääsyä mahdollistamaan on ideoitu erilaisia ratkaisuja. Erilaiset laituriportastukset, jotka voivat hetkittäin jäädä veden alle meriveden ollessa korkeammalla tuovat veden käyttäytymisen selvemmin kaupunkilaisten esille. Kelluvat laiturirakenteet nousevat ja laskevat merenpinnan liikkeiden mukaisesti. Istutetut portastukset pidättävät lisäksi hulevesiä sekä hillitsevät tulvaveden nousua korkeammille tasoille.

Laitureille on suunniteltu yksinkertaisia, esimerkiksi veteen laskeutumisen sallivia tikkaita. Matalamat laiturirakenteet mahdollistavat myös kajakkien ja kanoottien kanssa rantautumista.

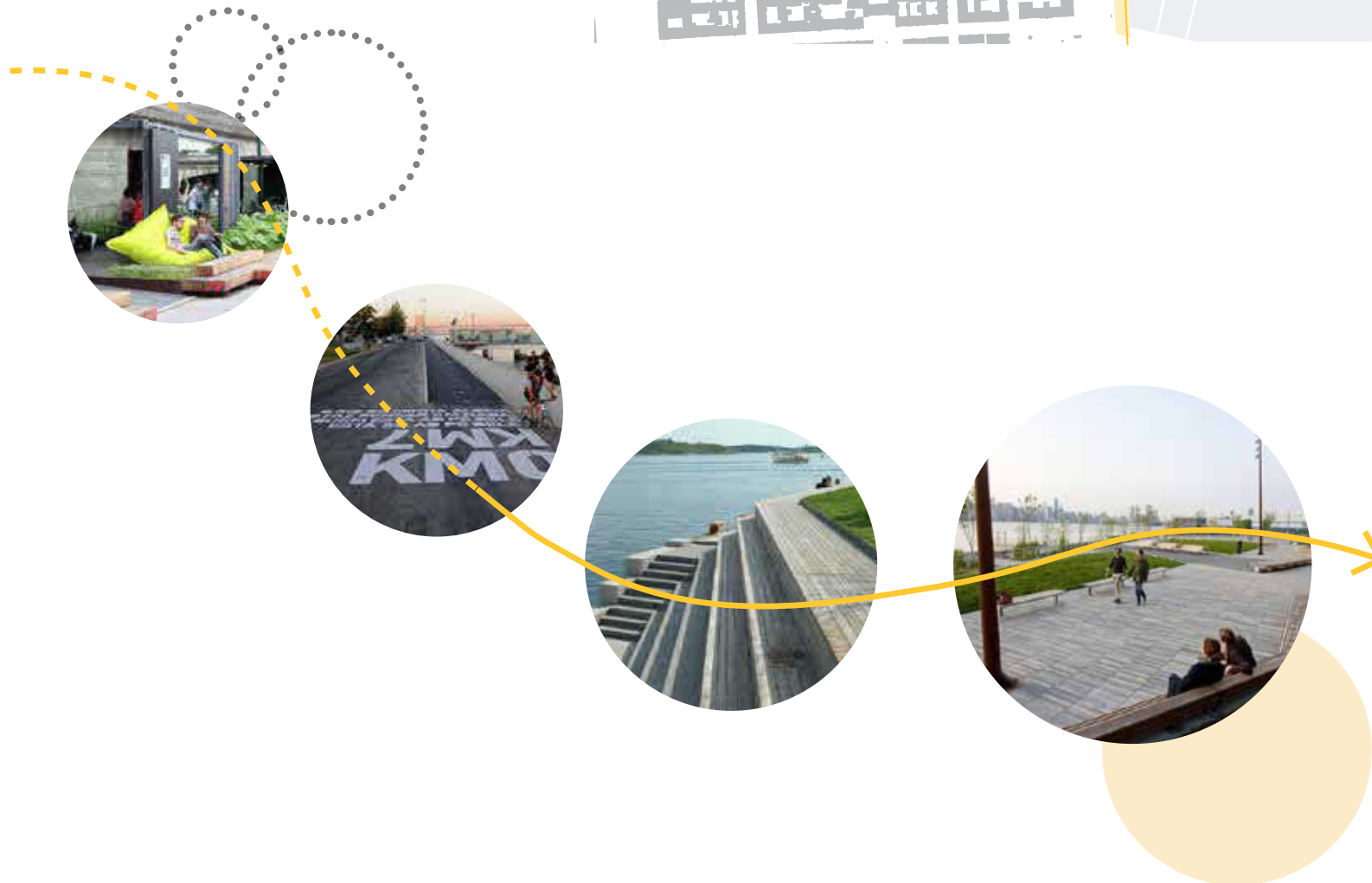

Kehityksen vaiheittaisuus ja väliaikaistoiminnot

Muutokset alueella tulevat vaikuttamaan kauan lähiympäristöön

Suunnitellut täydennys- ja korjausrakennusprojektit tulevat vaikuttamaan lähialueen ympäristöön pitkään. Tästä syystä onkin erityisen tärkeää ohjata rakentamisen vaiheittaisuutta siten, että rannat säilyvät kaupunkilaisten käytössä ja tarjoavat myös paikkoja ja matalan kynnyksen osallistumista väliaikaistoiminnoille. Myös työmaanaikaisten reittien suunnitteluun on kiinnitettävä erityistä huomiota jo valmiiksi tiiviillä alueella.

Kallion kokeilukulttuuri ja uusien alueiden kehittäminen ovat erottamaton voimavara, jota pitäisi pyrkiä mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään. Näin väliaikaistoimintojen järjestäjien kautta rannat saataisiin pidettyä elävinä koko kehityksen ajan ja välttyttäisiin kerralla valmiiksi rakentamiselta. Alueen eri osat saisivat kehittyä kulttuurisesti myös kauan kestävien rakennusvaiheiden aikana ja välissä.

Luomalla matalan kynnyksen mahdollisuuksia väliaikaistoimintojen järjestämiselle, saataisiin rannoille ja niiden lähialueille toimintaa jo ennen pitkään kestävien rakennusvaiheiden aloittamista. Kaupunkilaiset saisivat mahdollisuuden luoda rannoistaan sellaisia paikkoja, joita kaipaavat. Julkisten ulkotilojen kehitys kulkisi luonnollista reittiä pioneerikäyttäjien kokeiluista väliaikaisiin paikkoihin ja reitteihin ja vähitellen rakennusten valmistuessa lopullisempaan muotoonsa.

Luonnossuunnitelmat

Siltavuorensalmi

pienvenesatama

oleskelulaiturit

rantareitti

heinäistutukset

pyörätie

mahdollinen paikka
näköalaterassille

8

Siltavuorenrinne siistitään ja
kohdevalaistaan

säilyvät puut

2.3
oleskelu ja grilli

leikkialue

A-A

Siltavuorenranta

Hakaniemen sillan uusi linjaus vapauttaa Siltavuorenrannan ja Pohjoisrannan yhtymäkohdassa kooltaan huomattavan alueen uusille toiminnoille. Kruununhaka on saanut odottaa pitkään omaa vihreää puistoaan etelämpänä sijaitsevan historiallisen Liisanpuistikon sekä kannaksen kautta saavutettavan Tervasaaren rinnalle. Vajaakäytölle jäänyt ranta herää henkiin uusien toimintojen ja laajentuneen viheralueen myötä.

oleskelulaituri, josta uimaportaat veteen

nurmi- tai muu
oleskelualue

mahdollinen paikka
pienelle paviljongille

1.8

1.9

2.5
oleskelu ja grilli

2.2

4.0

B-B

5.5

lähipelikenttä ja
kiipeilyrinne

C-C

oleskelu ja grilli

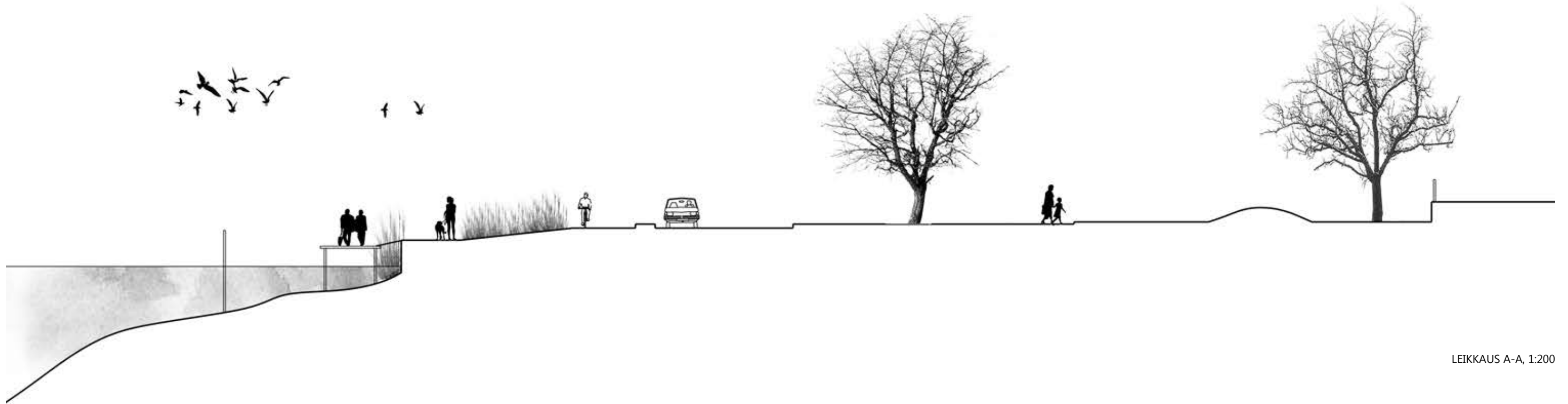
ulkoilu- ja leikkivälineitä
turva-alustoilla

heinäistutukset

2.6

2.5

2.5

LEIKKAUS A-A, 1:200

Aktiivinen ja monipuolinen ranta

Uudelle puistoalueelle on sijoitettu erilaisia lähialueen asukkaita ja muita kaupunkilaisia palvelevia, mittakaavaltaan pieniä toimintoja. Erilaiset peli-, leikki- ja oleskelualueet on liitetty toisiinsa sekä kulkuyhteyksiin, jolloin niistä muodostuu joustava ja luonnollisesti soljuva kokonaisuus erilaisiin tarpeisiin ja mieltymyksiin. Maastonmuodot luovat alueelle vaihtelevuutta, suojaavat toiminnallisia saarekkeita liikenteen melulta ja tarjoavat mahdollisuuksia erilaisille käyttötavoille.

Kirjanpuiston yhteyttä sekä uudelle viheralueelle että rantaan on parannettu toimintojen sijoittamisella ja istutuksilla. Leikkialueen uudelleenjärjestelyllä on puistoon saatu monipuolisempaa välineistöä ja leikkisämpää ilmettä. Selkeämmin hahmotuvalle oleskelutilalle on jäänyt enemmän tilaa ja siltä avautuvia näkymiä Siltavuorensalmelle ja Hakaniemenrantaan on parannettu.

Siltavuorenrinteelle on osoitettu mahdollinen paikka pienelle näkölaterassille. Olemassa olevan muurin päältä avautuu laajat näkymät koko Siltavuorensalmen yli kehittyvän Sompasaaren suuntaan sekä Hakaniementorille ja Kauppahallille.

Korvattavan Hakaniemensillan maajalustaa hyödynnetään kehittämällä ilta-auringossa paistatettava oleskelualue, jonka yhteyteen on osoitettu paikka pienimittakaavaiselle ja historiallista ympäristöään kunnioittavalle rantakahvilalle.

Paremmat yhteydet lähiympäristöön, rantareittiin sekä veden äärelle

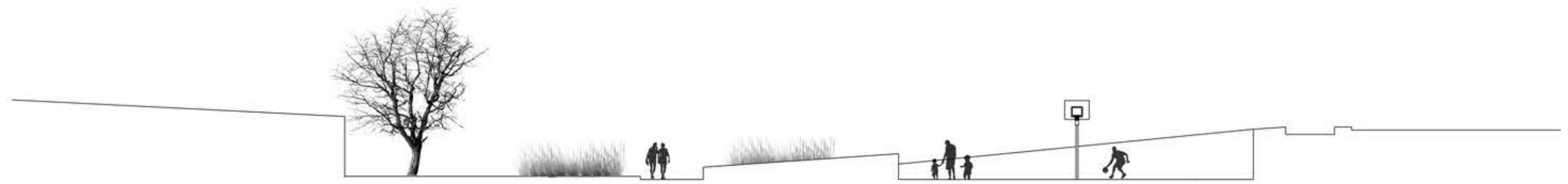
Rannan pienvenesataman laiturirakenteet on uudistettu ja ne on avattu oleskelulle läheisen Pitkän-sillanrannan tapaan. Kolme pistolaituria luovat mahdollisuuden päästä pidemmälle veden äärelle. Purettavan sillan jalustan oleskelualueen laiturirakenteelta pääsee laskeutumaan veteen uimaan. Rannan uudistuksen myötä kasvaa sen merkitys osana kaupungin laajempaa rantareittiverkostoa sekä luo miellyttävämpiä reittejä lähialueiden sisällä.

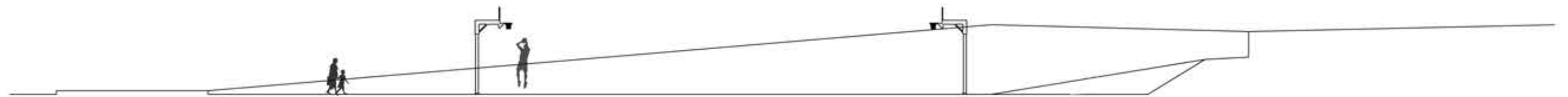
Charlottegarden

Urban Outfitters, HQ, Navy Yard

LEIKKAUS B-B, 1_200

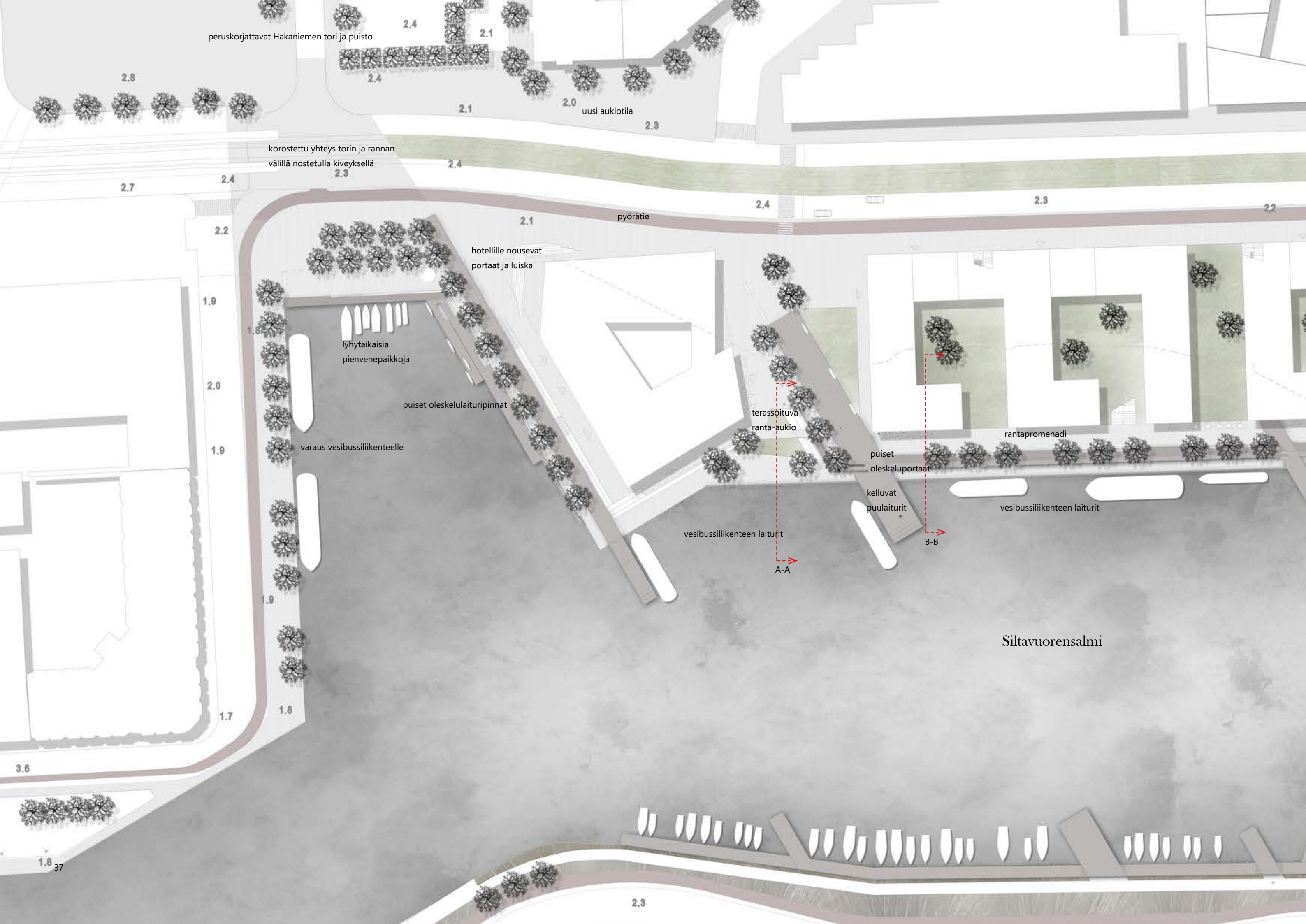
LEIKKAUS C-C, 1_200

suunnitelma Seinen varrelle, Pariisi

Urban Outfitters, HQ, Navy Yard

peruskorjattavat Hakaniemen tori ja puisto

korostettu yhteys torin ja rannan
välillä nostetulla kiveyksellä

uusi aukiotila

pyörätie

hotellille nousevat
portaat ja luiska

lyhytaikaisia
pienvenepaikkoja

puiset oleskelulaituripinnat

varaus vesibussiliikenteelle

terassoituva
ranta-aukio

vesibussiliikenteen laiturit

puiset
oleskeluporta

kelluvat
puulaiturit

rantapromenadi

vesibussiliikenteen laiturit

Siltavuorensalmi

pienvenepaikkoja

vesibussiliikenteen laiturit
(yli 5 m ylittävät)

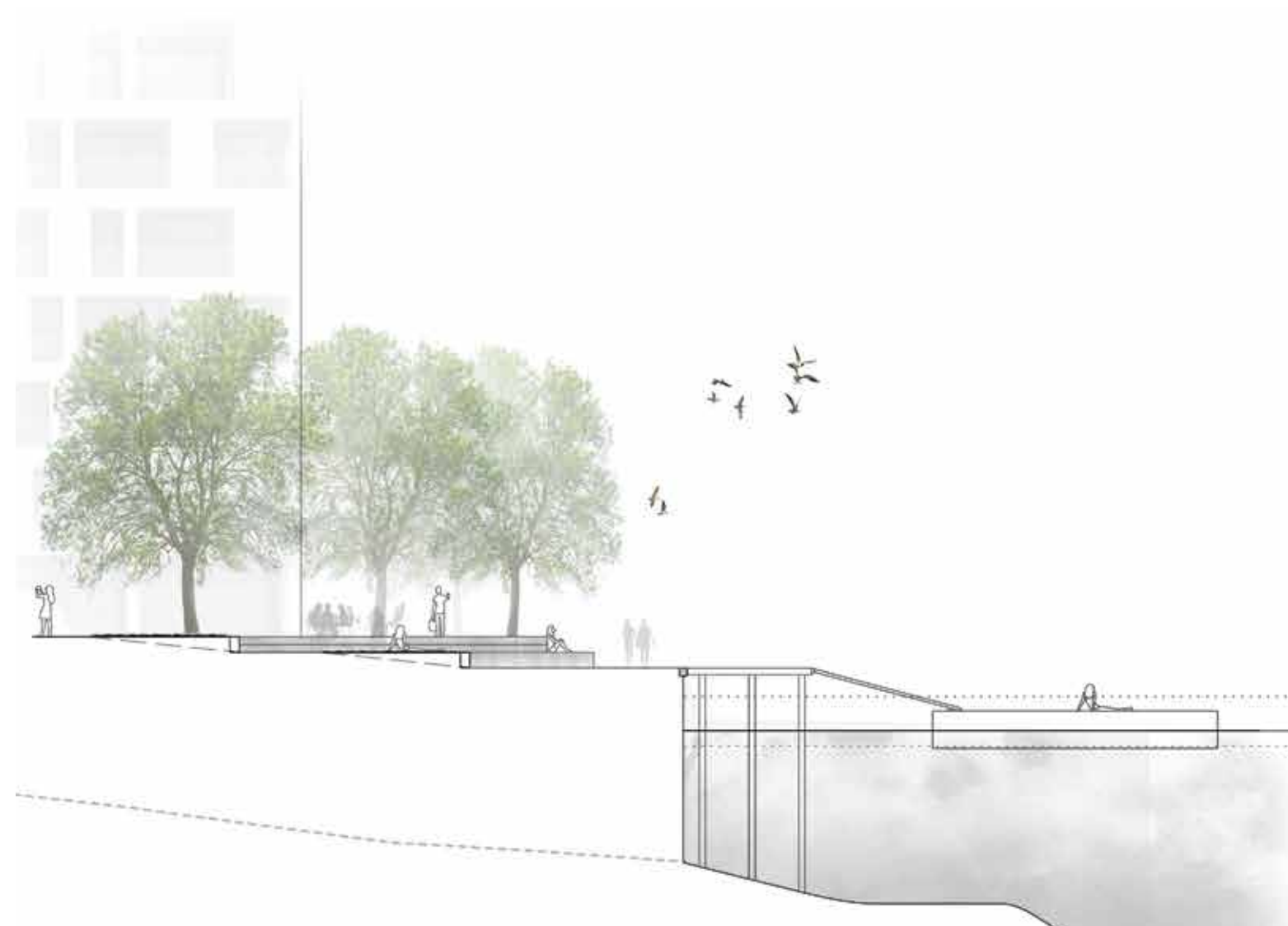
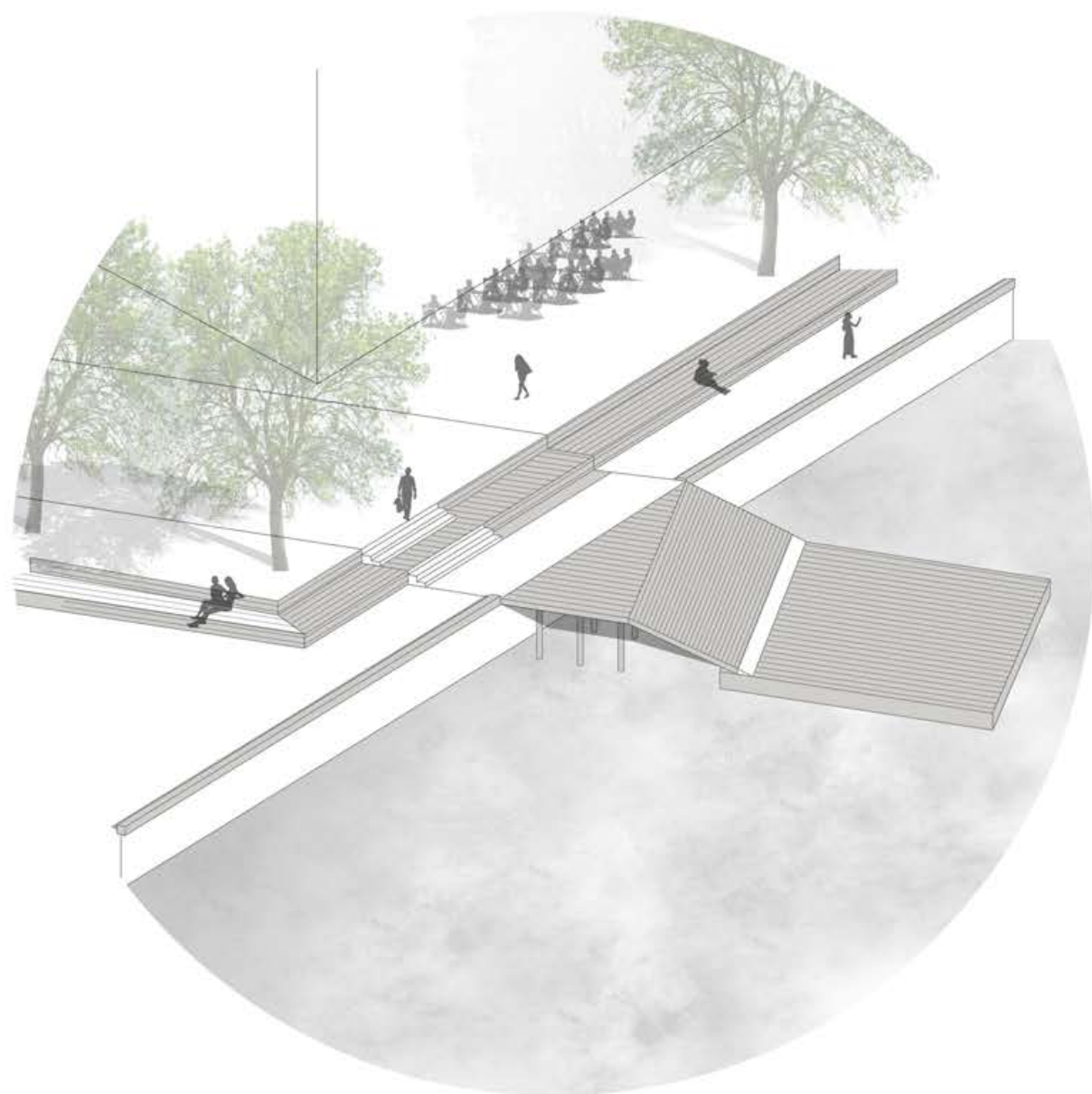
Hakaniemenranta

Hakaniemenrannan täydennysrakentamisen myötä alueelle on nousemassa hotelli lähimmäksi toria sekä uusi asuin- ja liikerakennusten kortteli osittain täyttömäälle. Suunnitelmassa on ideoitu rannan puolelle pelkästään jalankululle rauhoitettu rantapromenadi kahdelle tasolle. Ylempi taso on tulevien rakennusten kanssa samassa korkeustasossa ja toimii kaupallisempänä ja vilkkaampana reittinä. Liiketiloihin sijoitettavat kahvilat ja ravintolat pääsevät levittäytymään terasseineen promenadille.

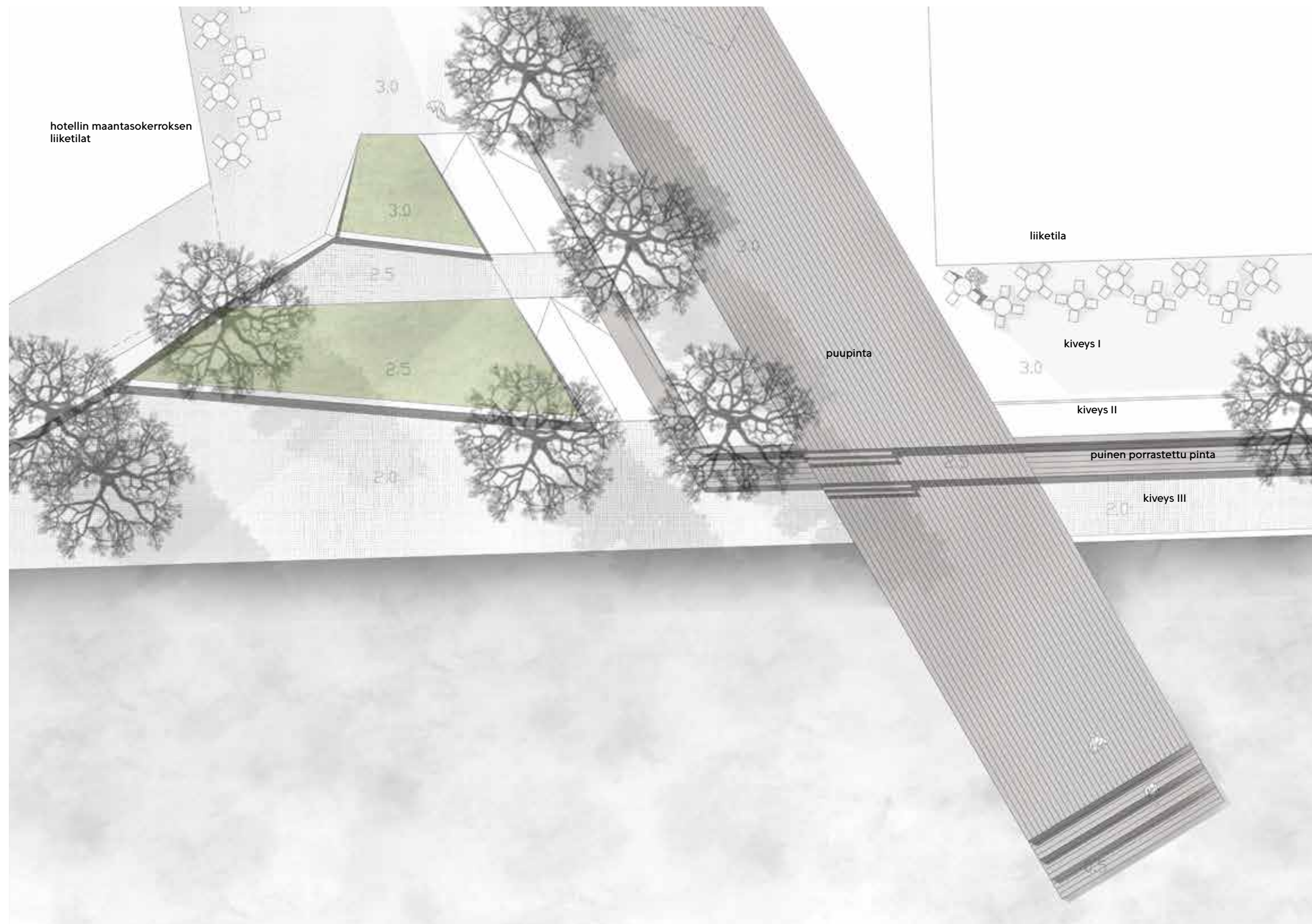
Alempi taso on rauhallisempi ja koko promenadin matkalla on porrastetut puiset oleskeluportaat. Alempi taso myös yhdistää olemassa olevan maanpinnan korkeusmaailman uuteen, jolloin myös vältetään kaiken jalankulun nousua rakentamiselle kestäväälle korkeudelle luoden aina korkeampia rantamuureja.

Puuta on käytetty oleskeluportaiden lisäksi yksityiskohdissa sekä Siltasaarensalmeen pistävissä kelluvissa laitureissa tuomaan lämpöisyyttä tiiviisti rakennettavaan rantaan.

Osittain uuden sillan alle sekä torilta aukeavien oleskeluportaiden edustalle on sijoitettu lisää pienvenepaikkoja. Promenadin rantaviiva on pyritty pitämään ehjänä, jotta mahdollisesti kasvavan vesibussiliikenteen toimintaedellytykset täyttyisivät. Suuremmille vesiliikennealuksille on osoitettu laituripaikka uuden sillan itäpuolelta. Rannan ja torin yhteyttä korostetaan nostetulla kiveyksellä ja näkymälinjoilla.

LEIKKAUS A-A 1:200

POHJAOTE 1:200

KUVAT:
 ylä: San Martín de la Mar Square, 2014, Santander, Espanja. Zigzag Arquitectura.
 Kuva: Roland Halbe.
 kesk.: Sjövikstorget, 2014, Ruotsi. Thobjörn Andersson with Sweco Architects.
 ala: Aarhus, Tanska.

POHJAOTE 1:200

PALVELUIDEN TÄYTTÄMÄ TERASSIALUE

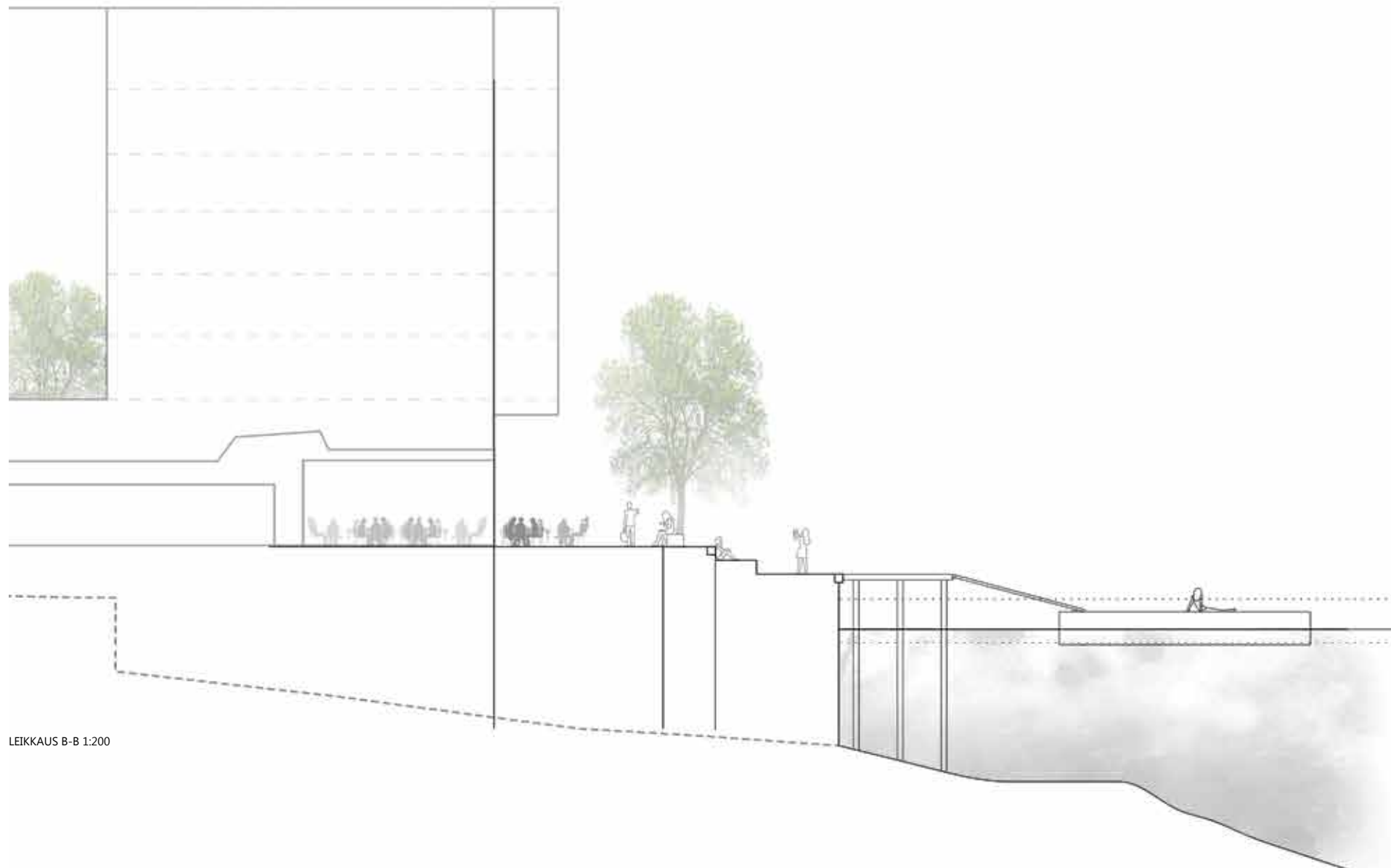
NÄKYMÄT JA VEDEN ÄÄREEN PÄÄSY LAITUREILLA

KIIREETÖN RANTAREITTI

KUVAT:
 1. ja 2. vas.: Nyhavn, Kööpenhamina, Tanska.
 3. vas.: Sjövikstorget, 2014, Ruotsi. Thobjörn Andersson with Sweco Architects.
 oik.: Malmö, Ruotsi. Kuva: Jane Dunford.

LEIKKAUS B-B 1:200

VARIAATIOT KIVEYKSISSÄ

PORRASTETTU PUINEN ISTUINPINTA

PUINEN LAITURIPINTA

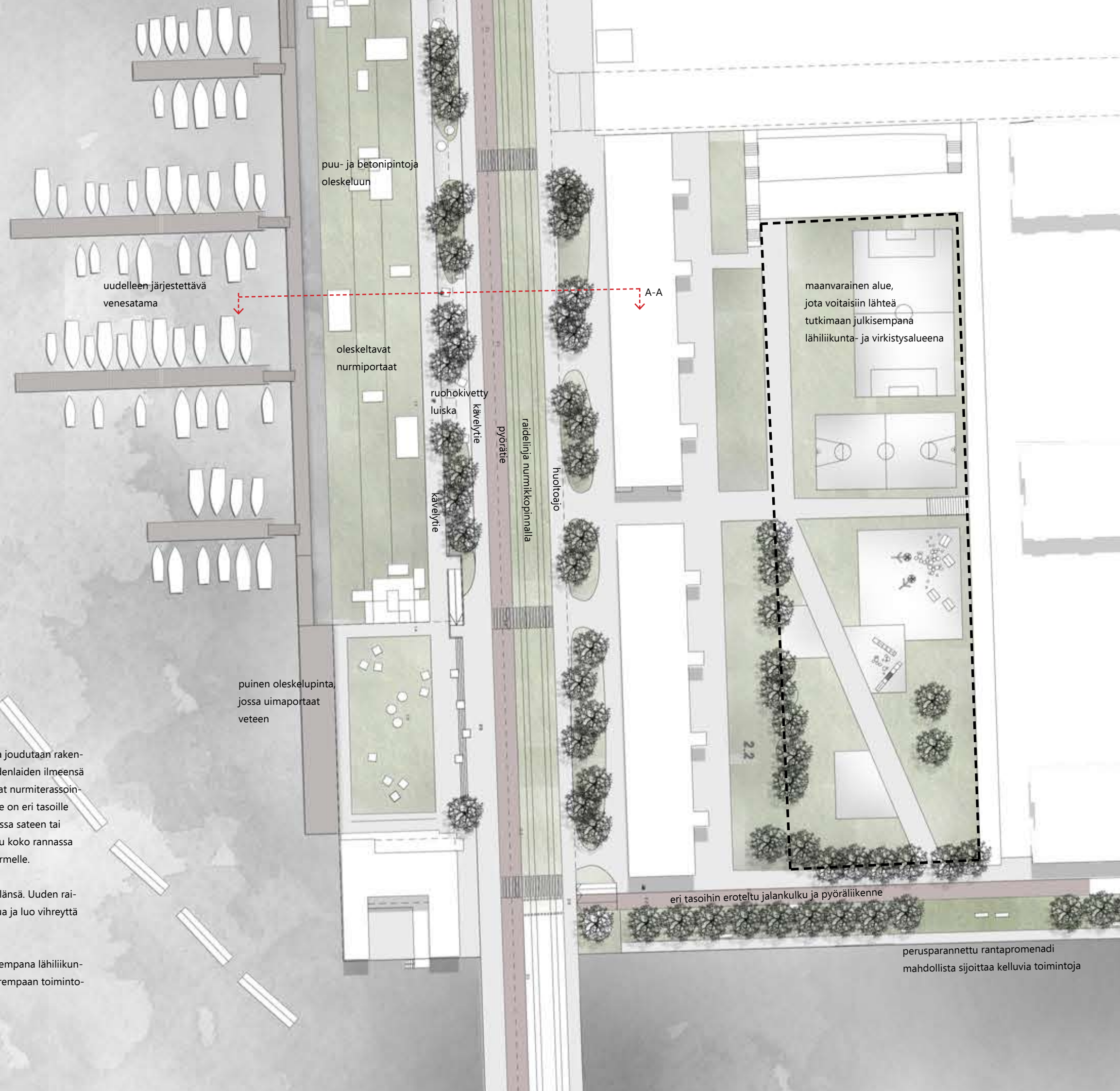
Merihaan rannat

Helsingin rannat ja rantaviivan muutos

Uusi raitiotielinjaus tulee muuttamaan Merihaan etelärantaa merkittävästi. Rantaa joudutaan rakenteiden takia leventämään, jolloin tarjoutuu mahdollisuus luoda rannalle aivan uudenlaisen ilmeen ja lisätä pienilmastoltaan miellyttäviä vihreitä oleskelupaikkoja. Merta kohti laskevat nurmiterassoinnit mahdollistavat nurmella oleilun ja pidättävät tulva- ja hulevesiä. Nurmiporaille on eri tasoille sijoitettu puisia ja betonisia oleskelupintoja, joilla voi istuskella myös nurmen ollessa sateen tai korkeammalle nousseen veden jälkeen märkinä. Geometrisia istuimia on sijoitettu koko rannassa kulkevan kävelytien pituudelle sekä Kulttuurisaunan edustalla olevalle oleskelunurmelle.

Jalankulku, pyörä- ja huoltoliikenteelle on osoitettu selkeästi eri tasoilla omat väylänsä. Uuden raidelinjauksen nurmialusta vaimentaa raideliikenteestä mahdollisesti syntyvää melua ja luo vihreyttä alueelle.

Rantapromenadiin liittyvää maanvaraista aluetta voitaisiin lähteä tutkimaan julkisempänä lähiliikunta- ja virkistysalueena, jollaisista Merihaan asukkaillakin on pulaa. Alue liittyisi suurempaan toimintojen kokonaisuuteen rantareitin osana.

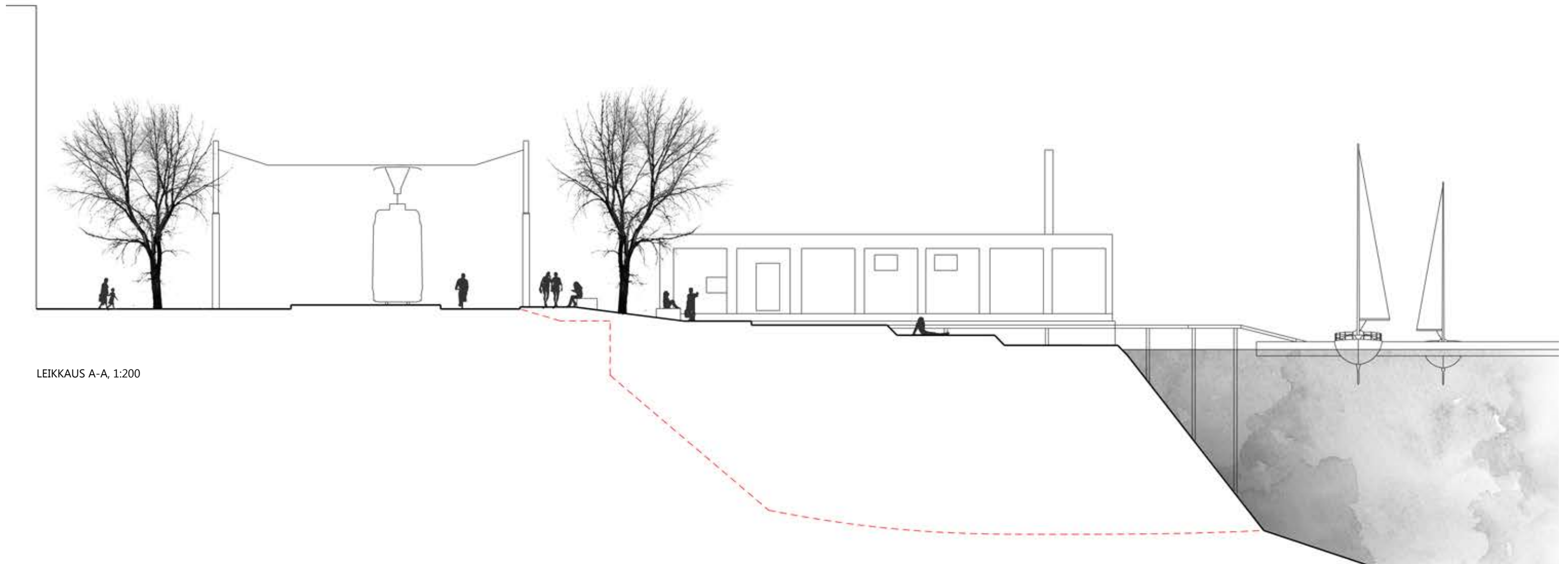

uusi jalankulku- ja pyöräily silta
näköalatasanteella

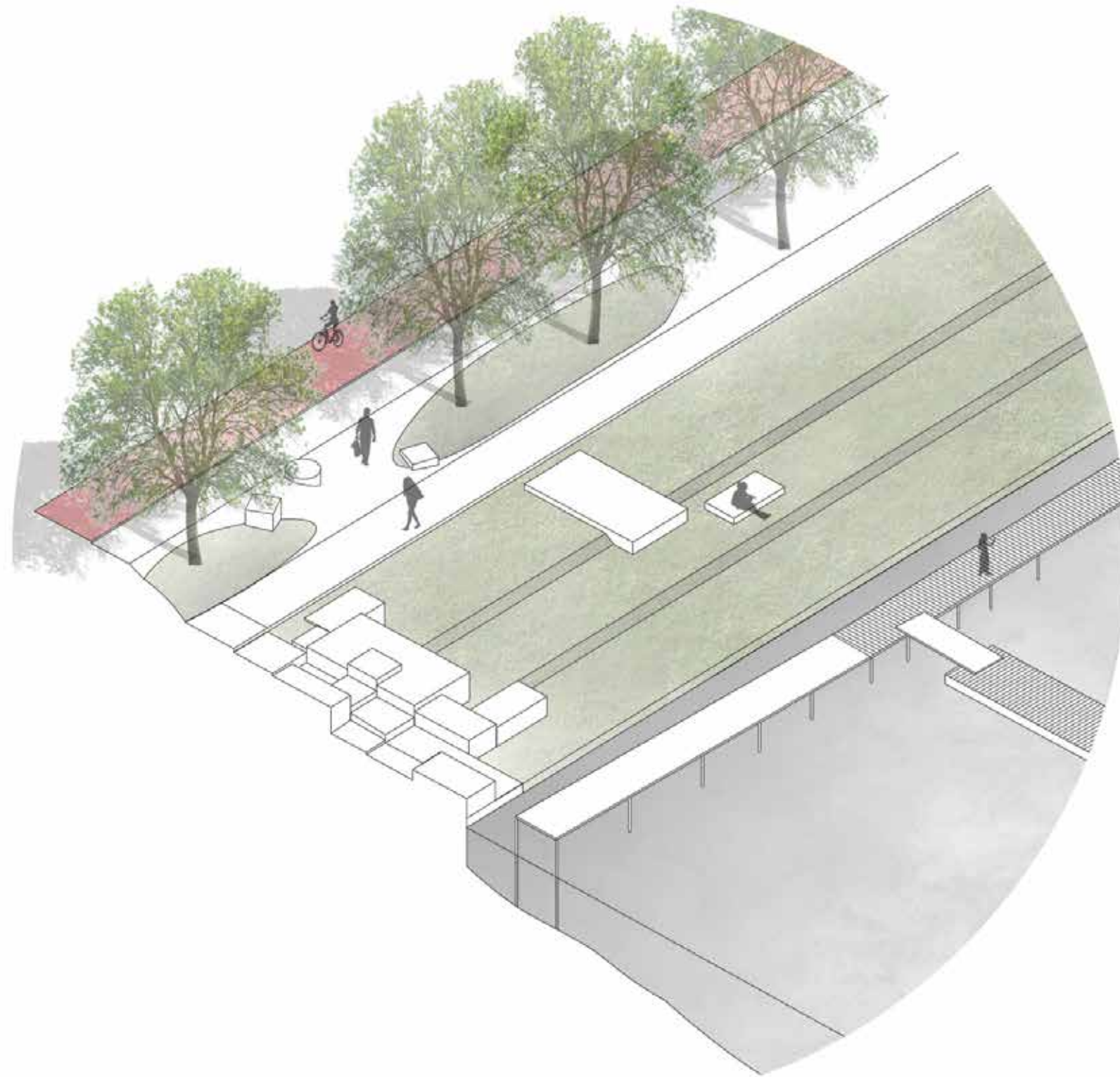
LUONNOSUUNNITELMA, 1:750

LEIKKAUS A-A, 1:200

Tuscon mountain retreat

Suvilahden rannat

Helsingin rannat ja rantaviivan muutos

Sörnäisten rantatien uusien asuin- ja liikekortteleiden ja Suvilahden väliin on suunnitelmassa ideoitu tiivistä rantapromenadia, joka jakautuu leveämpään yläsanteeseen ja rauhallisempaan alatasanteeseen, joka laskeutuu ylemmän muurin alapuolelle. Alatasanteella voi oleskella lähellä veden pintaa puutasoilla, joille on myös helppoa rantautua pienillä veneillä tai kajakilla. Yläsanteelle on integroitu kiipeily- ja istuskelutelineitä ja tasoja sekä trampoliineja tuomaan leikkisyyttä.

Sörnäisten rantatieltä kääntyvät pistokadut ovat vihreitä ja niille on sijoitettu paljon vettä läpäiseviä pintoja ja hulevesikouruja istutuksilla. Katumaisuutta on pyritty rikkomaan nostamalla tasoja eri korkeuksille kutsumaan leikkiin tai istuskeluun.

Rantaan Kalliosta johtavan katulinjan päätteenä on hienoilla näköaloilla aukio, jonka pintakiveys on saanut inspiraationsa Väinö Vähäkallion lähialueenkin arkkitehtuurissa käyttämistä ikkunadetaljeista. Pintaan on upotettu matalia sadevesialtaita, jotka tuovat eloa ja vaihtelua aukion pintaan. Aukiolta laskee kohti merta terassoidut oleskelunurmet sekä rantapuistikko.

Suvilahden ja Merihaan kulmaan on suunnitelmassa ehdotettu melonta- ja soutusatamaa, jolle suojaisa Suvilahti luo sopivat puitteet.

istikko

istuin-, toiminta-
ja nurmitasot

hulevesikourut
istutuksilla

aukio

terassoidut oleskelunurmet

viihtö- ja oleskeluportaat

B-B

Suvilahti

rantapromenadille
integroidut kiipeily-/istuskelutelineet
ja trampoliinit

hulevesikourut
istutuksilla

laituripinnat
oleskeluun

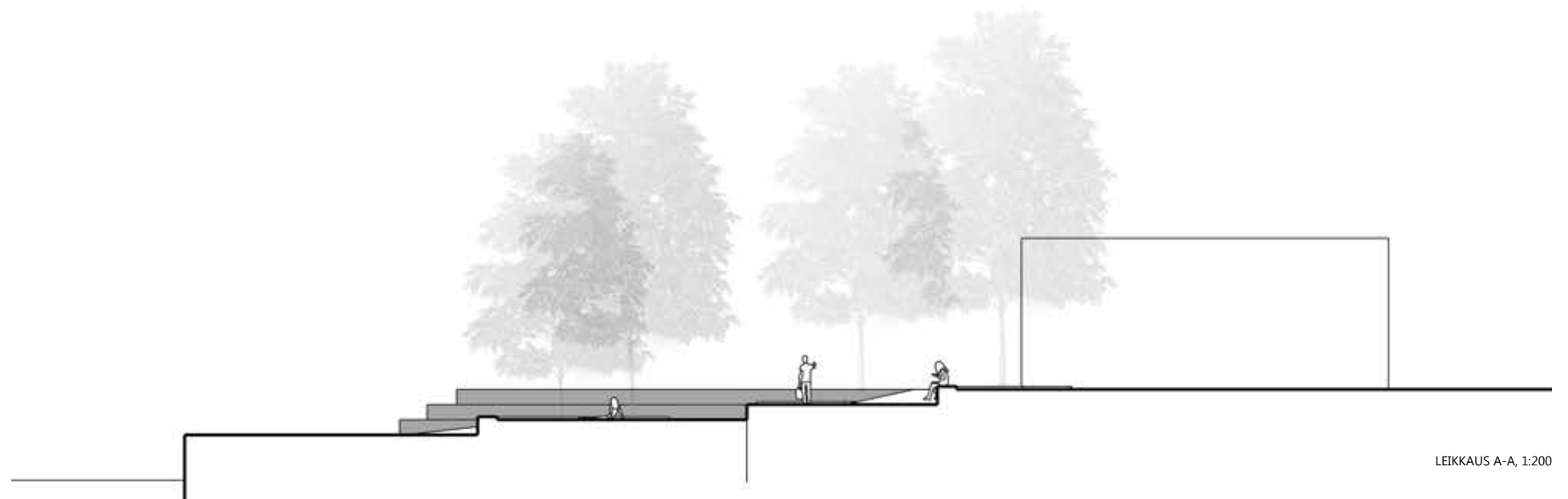
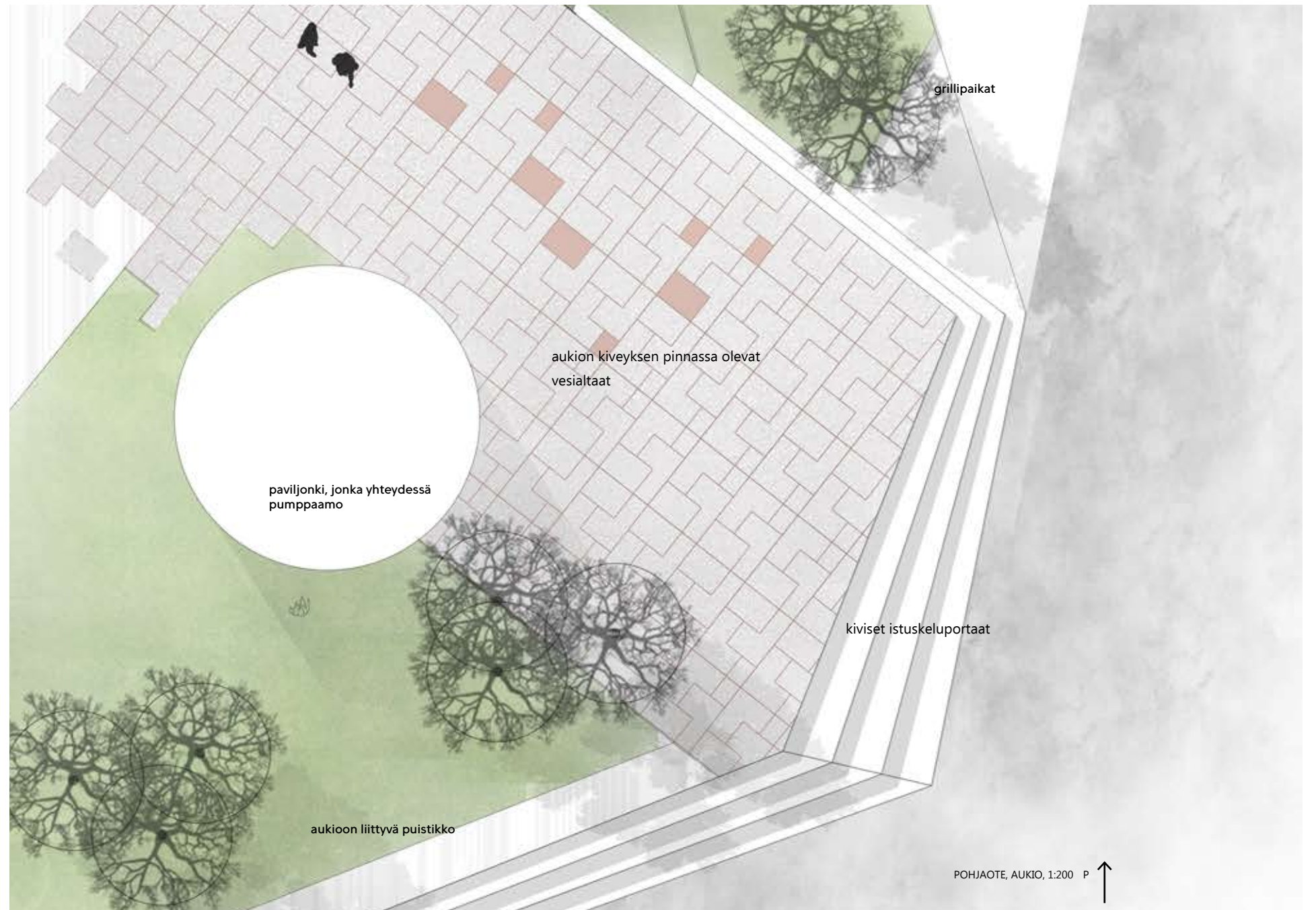
C-C

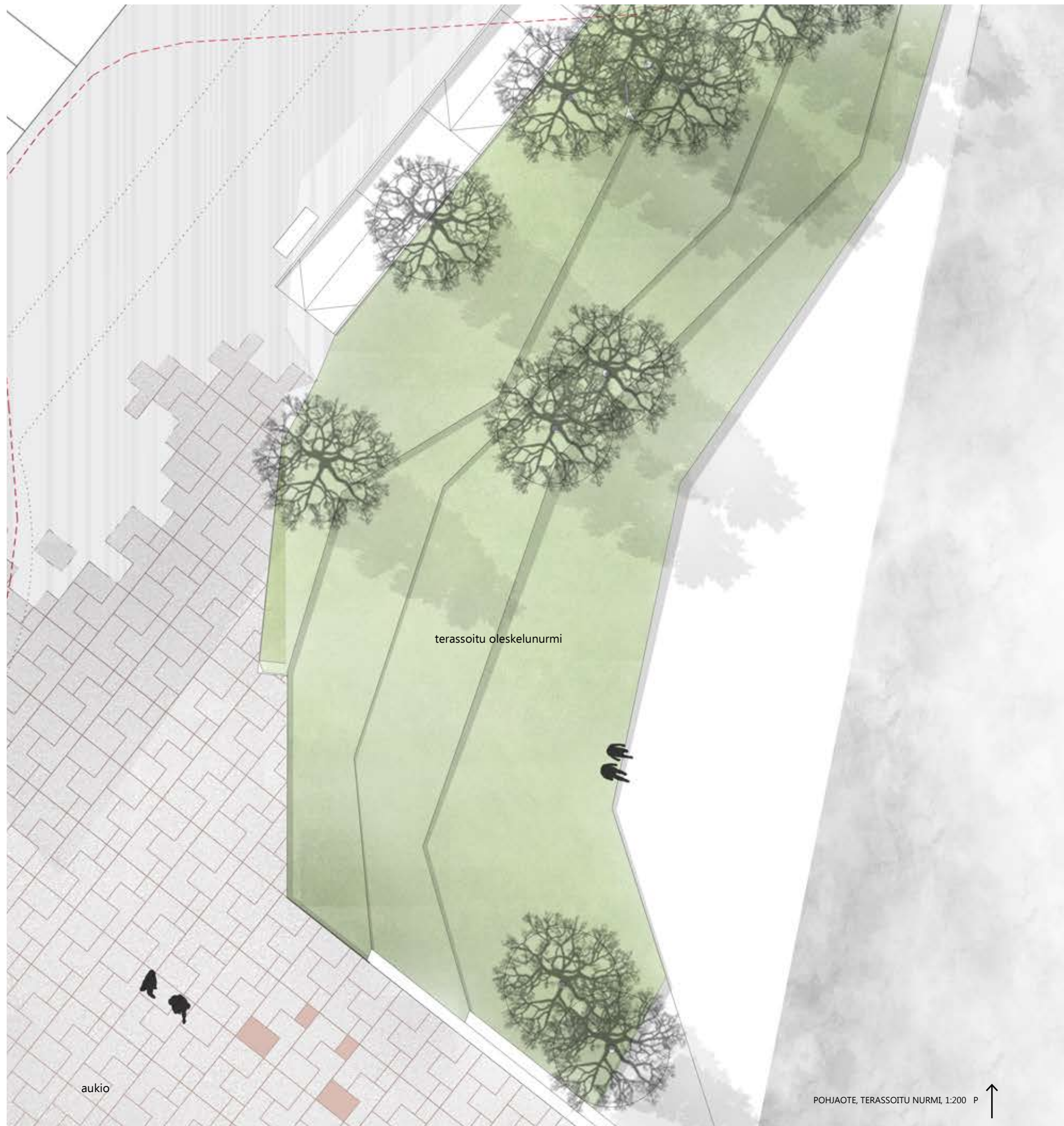
istuin-, toiminta-
ja nurmitasot

A-A

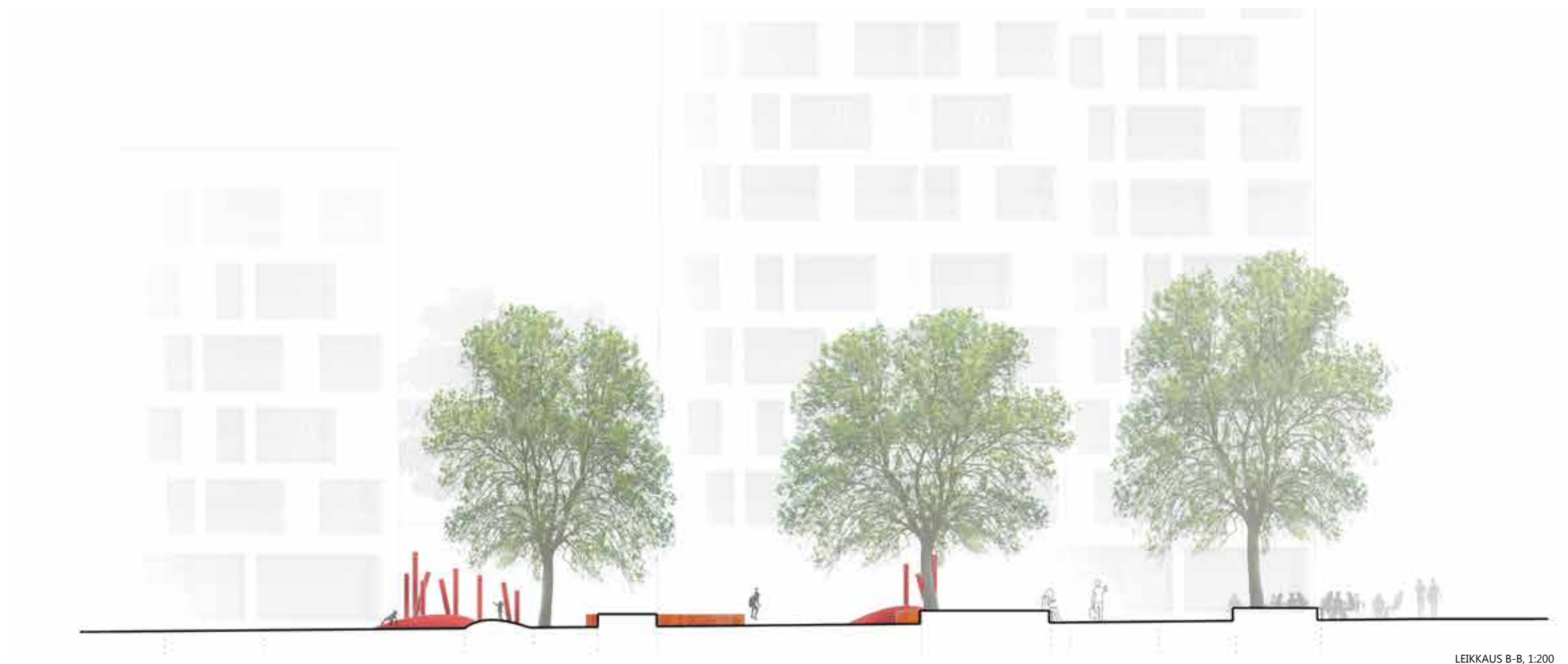

KUVAT:
vas. ylä: Irisarri Pinera, 2009, Pontevedra, Espanja. Kuva: Manuel Gonzalez.
oik. ylä: Väinö Vähäkallion suunnittelema ikkunadetalji Elannon pääkonttorin sisäänkäynnillä
ala: Sulzer-Areal, 2005, Winterthur, Sveitsi. Vetschpartner Landschaftsarchitecten.

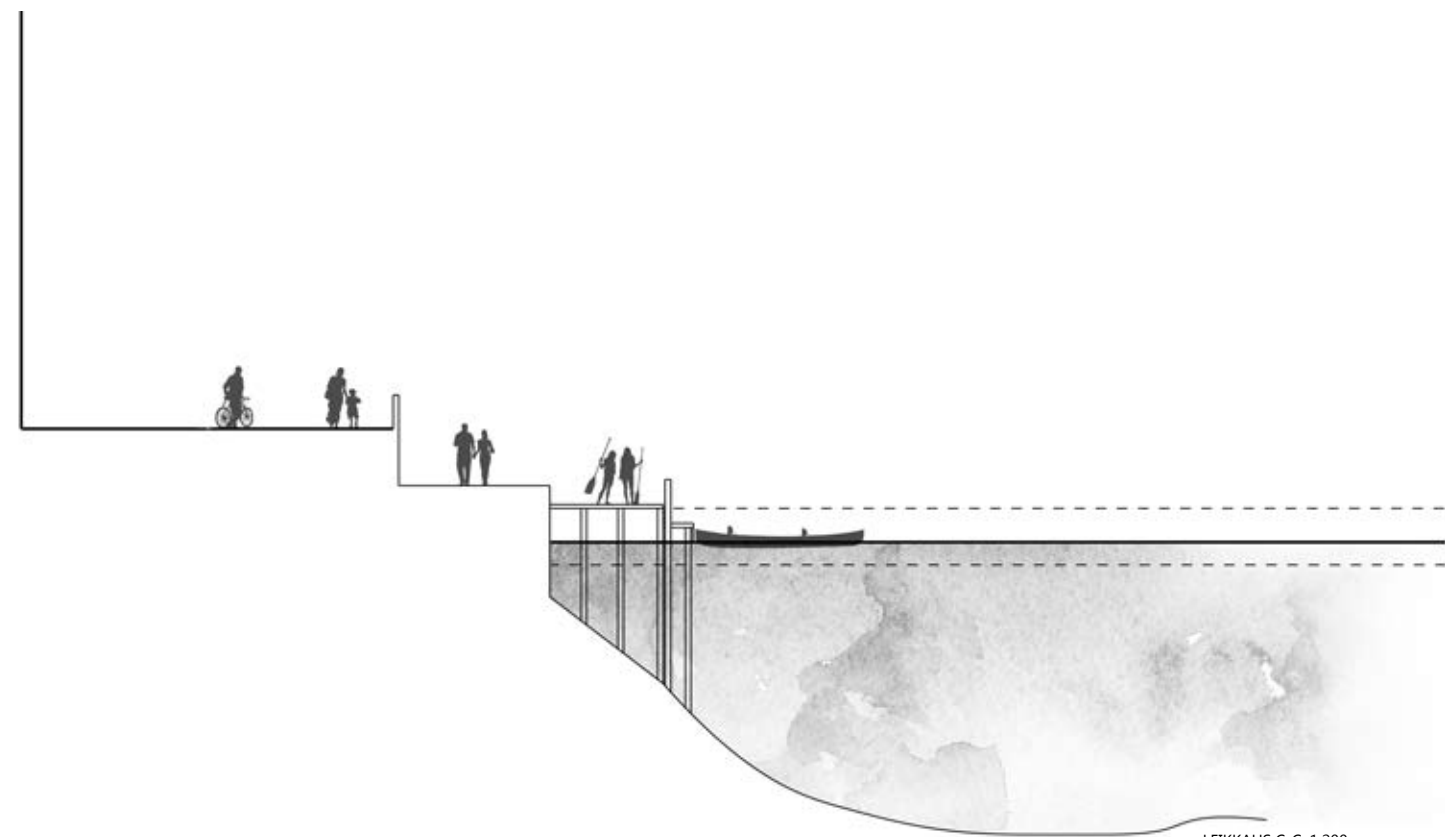

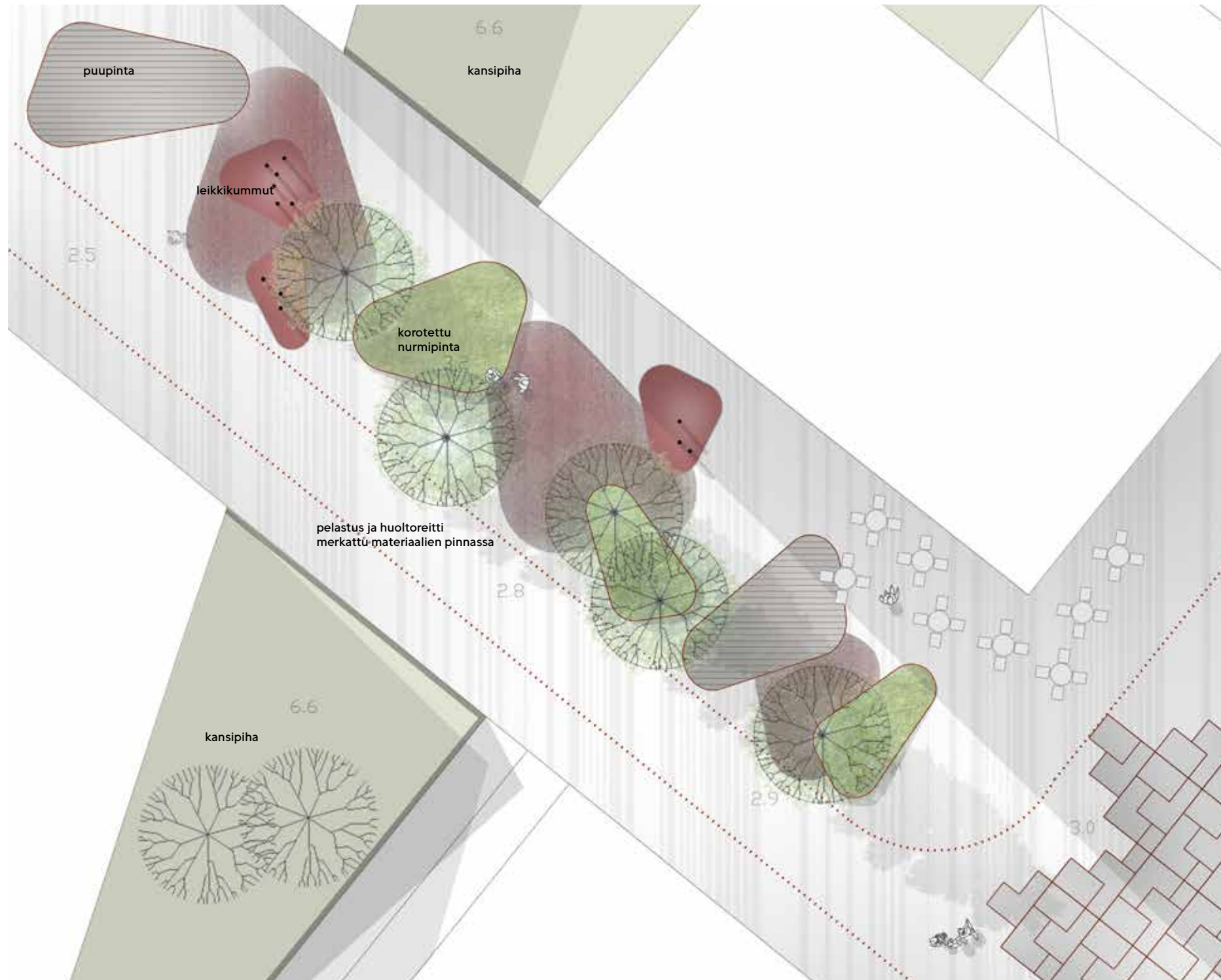
KUVAT:
ylä: San Martín de la Mar Square, 2014,
Santander, Espanja. Zigzag Arquitectura.
Kuva: Roland Halbe.
ala: Z-quartier, Dalmannkai, Saksa. Kuva:
Ronald Halbe.

LEIKKAUS B-B, 1:200

LEIKKAUS C-C, 1:200

KUVAT:

1. ja 2. vas.: Santa Bárbara Square, 2009, Madrid, Espanja. Nieto Sobejano Arquitectos. Kuvat: Roland Hale.
 kesk.: Guldbergs Plads, 2015, Kööpenhamina, Tanska. 1:1 Landskab. Kuva: 1:1 Landskab.
 4. vas.: Town Hall Square Solingen, 2008, Solingen, Saksa. scape landschaftsarchitekten. Kuva: atelier2
 oik.: Royal Botanic Gardens Cranbourne, Melbourne, Australia.